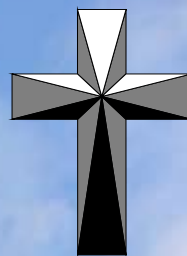


# Riječ



List župe Presvetoga Trojstva Blagaj-Buna, godište 9., br. 25., 2010.

---



## Riječ

### Osnivač i izdavač:

Župa Presvetoga Trojstva Blagaj-Buna

**Odgovara:** Don Bernard Marijanović, upravitelj župe

**List uređuje:** Medijska sekcija Hrvatske katoličke mladeži Buna

**Uredničko vijeće:** Slavko Raguž, Daria Puljić, Kristina Ćorić, Miroslav Selmanić, don Bernard Marijanović

**Lektor:** Martina Arapović

**Adresa:** Pastoralni centar bl. Alojzija Stepinca, 88202 Buna

**Tel/fax:** ..387 36 480 600

List se uzdržava dobrovoljnim prilozima.

Potporu listu kao i župnoj zajednici možete slati na žiroračun otvoren kod Unicredit banke BH.

Broj računa: 3381002202726268;

Tisak: **GRAFIT**, Mostar

### Ono što treba znati svaki župljanin naše župe:

Župni ured Presvetoga Trojstva Blagaj-Buna smješten je u

**Pastoralnom centru bl. Alojzija Stepinca na Buni**

tel./fax: 036 480 600; mob: 063 348 430;

e-mail: [zupni.ured.blagaj-buna@tel.net.ba](mailto:zupni.ured.blagaj-buna@tel.net.ba)  
[www.zupablagaibuna.ba](http://www.zupablagaibuna.ba)

### Don Bernard Marijanović, župni upravitelj

Župni ured je otvoren radnim danom: 8-12 sati, te redovito poslije svetih misa.

Za žurne slučajeve nazovite u bilo koje doba dana i noći.

### Svete Mise slavimo:

nedjeljom u 8 i 11 sati

i svakim radnim danom kroz tjedan prema rasporedu koji obavljujemo u Župnom listu



## U ovom broju donosimo:



Don Bernard Marijanović

**Riječ djelom postade**

*stranica 3*



Biskup Ratko Perić

**Božićna radost i veselje!**

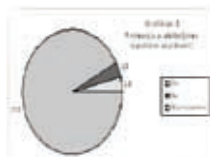
*stranica 4-5*



Don Ivan Štironja

**Blagajska crkva jubilara**

*stranice 6-9*



Zlatko Malić

**Socijalna slika župe**

*stranice 10-17*



**Iz života župe**

Važniji događaji u župi od zadnjeg broja lista *Riječ*

*stranice 18-30*



**Naša razmišljanja**

Tekstovi naših župljanja o raznim temama

*stranice 30-35*



**Iz župnih matica**

Pregled župnih matica od zadnjega broja lista *Riječ*

*stranice 36-41*

## Riječ djelom postade

Dragi župljani, dragi čitatelji Riječi!

Evo, u svojoj ruci držim dobro očuvani prvi broj Riječi, naše župne tiskovine, koji je izašao za Stepinčevo, početkom 2002. godine. Vi ga se sigurno još dobro sjećate. Tih prvih godina izlazio je po četiri puta godišnje na manjem broju stranica i manjeg formata da bi se kasnije (2006.) prešlo na dva puta godišnje s većim formatom i većim brojem stranica te, po prvi put ove godine (2010.) izlazi jedanput godišnje s većim brojem stranica nego prije.

Logičan je to slijed smanjenja brojeva Riječi u jednoj godini i povećanja formata, broja stranica te kvalitetnije obrade i tiska. Pored toga, treba izdvojiti još dvije činjenice koje su dovele do tek jednog broja riječi na godinu a to je naš **Župni list** kojega izdajemo svaka dva tjedna u 350 primjeraka te naša župna internetska stranica [www.zupablagajbuna.ba](http://www.zupablagajbuna.ba) koju pokušavamo stalno osvježavati i držati aktualnom. S ova tri medija (Župne novine *Riječ* – jedanput godišnje, naš *Župni list* – svaka dva tjedna te naša *Internetska stranica župe* – svakodnevno dostupna i aktualna) nadamo se kako bar približno zadovoljavamo potrebe vas, naših župljana i prijatelja, u smislu informiranosti o prošlim i sadašnjim događanjima te planovima za budućnost ove naše župe Presvetoga Trojstva Blagaj – Buna.

*Riječ* što je držite u ruci (25. broj) na naslovnici donosi našu blagajsku crkvu u novom ruhu obnovljenog bakarnog krova (više o tome u tekstu don Ivana Štironje). Pozornost bih vam svratio na najdulji ali i značajan tekst pod naslovom „Socijalna slika župe“ Zlatka Malića, karitasova djelatnika iz Sarajeva, koji

je nastao na temelju prikupljenih podataka koje smo dobili od naših obitelji uz prošlogodišnji blagoslov obitelji. Iz života župe donosimo najvažnija događanja u protekloj crkvenoj godini. Tako je, uostalom, i zamišljen sadržaj značajnijeg dijela ove Riječi kao jednogodišnjeg pregleda najvažnijih događanja – od početka Došašća pa do svetkovine Krista Kralja. Lanjski Božić, Stepinčevo, Uskrs, Prva pričest, Presveto Trojstvo, Krizma, susret mladih u Zadru, CD „Slavimo te, Oče“, Hkud Herceg Stjepan, HKM, Puljići u Blagaju, iz naših župnih Matica, dječji radovi te još ponešto – teme su kojih

se dotičemo u ovom broju.

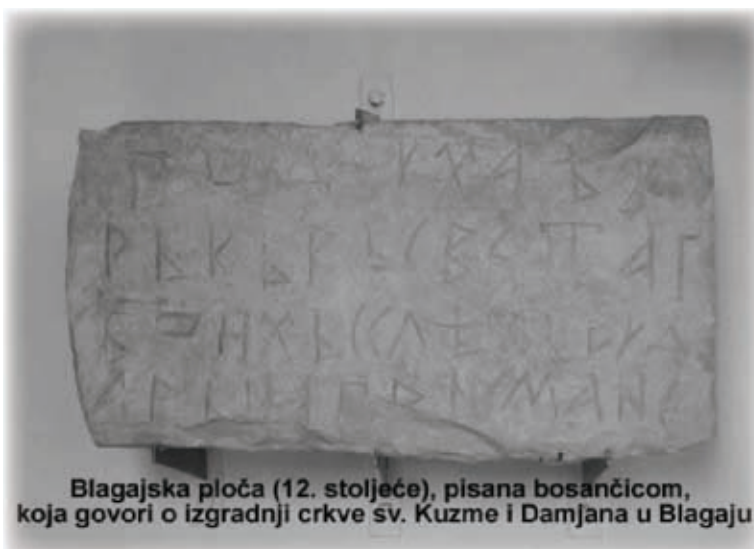
Želio bih i u ovoj prigodi zahvaliti Medijskoj sekciji HKM-a te Uredničkom vijeću koji se najviše trudi oko naše Riječi. Njihova imena, koja su vam ionako otprije poznata, možete pročitati na početku ovog broja Riječi.

Na kraju, ovaj jubilarni 25. broj *Riječi* nije više tek „božićni

broj“. Stoga, dok vam, dragi župljani i čitatelji, želim prigodom izlaska naše ovogodišnje *Riječi* iz tiska **blagoslovljen Božić i sretnu Novu 2011. godinu**, ne mogu a ne spomenuti i Stepinčevo, Uskrs, Presveto Trojstvo i druge važne crkvene i građanske događaje koji nam svojim značenjem i dragošću upotpunjuju našu božićnu sliku Djeteta.

Kao što molimo u našoj molitvi anđeoskog pozdravljenja „Riječ tijelom postade“, možemo poželjeti jedni drugima u božićnom i cjelogodišnjem našem crkvenom vremenu i životu uz novi broj naših župnih novina: „*Riječ* djelom postade!“

*Don Bernard Marijanović, župni upravitelj*



Blagajska ploča (12. stoljeće), pisana bosančicom, koja govori o izgradnji crkve sv. Kuzme i Damjana u Blagaju

## Božićna radost i veselje!

Braćo svećenici, dragi vjernici!

**Radost i veselje.** I u adventskom i u Božićnom vremenu često odzvanjaju i u okićenim crkvama i u vjerničkim srcima riječi i stanja **radosti i veselja**. U našem ljudskom poimanju **radost** je ugodno unutarnje čovjekovo prisno raspoloženje duha, a **veselje** je nešto prijazno izvana, tjelesno, kao čujno kliktanje i vidljivo poskakivanje. Radost je sreća u srcu kao središtu života, ugođaj u duši, a veselje je uгода u tijelu, kad svim svojim držanjem pokazujemo izvanjsku veselost do iskrena zagrljaja s dragim osobama. Radost se očituje u duhovnoj sferi, u savjesti, u pameti, pa onda kao odraz i u vanjskoj veselosti oka, lica i smijeha. Riječ **rad** - odatle rado, radije, radost, radovati se - stara je riječ i znači upravo biti voljan, zadovoljan, odatle udovoljiti, imati, usrećiti, uživati. A veseo potječe od prastare riječi **wesel**, a znači zdrav, dakle nešto tjelesno uredno zbog ravnomjerne uporabe jela i pića, rada i odmora, snenosti i budnosti. Jest, piti i uz to igrati i klikatati, to je veselje, vriska.

**Ustajanje iz mrtvih.** Biblija rabi oba pojma: i radost i veselje, jer promatra čovjeka cjelovito, dušu i tijelo kao jedinstvenu osobu. Ona nerijetko ta dva pojma - radost i veselje - stavlja zajedno. Grješni čovjek u pokorničkom psalmu Boga moli da mu objavi, tj. podari **radost i veselje**, da se "obraduju" kosti satrvane (Ps 51,10). Tako ćemo i u Isusovoj prispodobi o Milosrdnu Ocu naći rečenicu koju je Otac uputio starijemu ljutitu sinu: "Trebalo se **veseliti i radovati**, jer ovaj brat tvoj koji bijaše mrtav i oživje, izgubljen i nađe se!" (Lk 15,32). U oba slučaja riječ je o ustajanju iz mrtvila, iz smrti grijeha na pravi i puni život, na bujicu duhovne radosti i tjelesne veselosti.

**U Novom Zavjetu** preko stotinu puta susrećemo izraz radost, radovati se, radujte se. A ponekada priključu se i veselje. Anđeo Gabrijel navješćuje Zahariji rođenje Ivanovo. I prenosi mu Božju poruku: "Ne boj se, Zaharija! Uslišana ti je molitva: žena će ti Elizabeta roditi sina. Nadjenut ćeš mu ime Ivan. Bit će ti **radost i veselje**, i rođenje će njegovo mnoge obradovati" (Lk 1,13-14). Radost i veselje, znači klikatati ćeš i duhovno

i tjelesno, svim bićem svojim, svim srcem i svim licem svojim.

**Središnja Božićna poruka**, koju anđeo upućuje betlehemskim pastirima, a preko njih svemu puku izraelskomu i svjetskomu, jest: "Javljam vam blagovijest - *euangelion* - radosnu vijest, veliku radost za sav narod!" A to je: "Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj - Krist, Gospodin!" (Lk 2,10-11), kako navješćujemo u Evanđelju na Polnoćki. On je zato došao na zemlju da nam ispuní srce radošću. On je kao krunu Blaženstava postavio radost koja pobjeđuje naše nevolje, žalosti, progone: "**Radujte se i kličite:** velika je plaća vaša na nebesima!" (Mt 5,12). On nam je jasno i više nego preporučio: Neka se ne uznemiruje srce vaše (Iv 14,1), nego neka se ispuní radošću! Da njegova radost bude u nama, i da naša radost bude potpuna (Iv 15,11). "I srce će vam se radovati, i radosti vaše nitko vam oduzeti neće" (Iv 16,22). Ištite, i primit ćete, da radost vaša bude potpuna! (Iv 16,24). Nije dakle Isus razaratelj, nego dovršitelj naše radosti. Ali one prave duševne radosti, koja se s pravom prelijeva i na vanjsko oduševljenje! On nije protivnik, nego je tvorac naše autentične radosti. Vječni se život spašenika naziva radošću. Bog poziva nas, sluge svoje, da na kraju ovozemnoga života, provedena po njegovim zapovijedima, uđemo u "radost Gospodara svoga"! (Mt 25,21). Radost nije sredstvo, nego cilj života!

Zato i brojne naše **Božićne pjesme** već od prvoga retka ističu radost: *Raduj se, o Betleme! Radujte se, narodi! Raduje se Marija... Radujmo se i mi dakle svi danas! On dijeli svijetu radosti.*

Ali u tim našim pjesmama ne zaostaje ni riječ veselje, veselimo se: *Veselje ti navješćujem... Veseli se, Majko Božja! Svako svijeta stvorenje sada ima veselje. Hajmo dakle u veselju klanjati se Spasitelju! Veselmo se i mi, braćo, ovdje zajedno, al veselje neka naše bude pravedno! Daj nam Bog zdravlje, k tomu veselje!*

**Božićna radost** nastaje iz svijesti da smo Božja stvorenja, da se po njegovim zakonima ravnamo. Radost je u nama nakon čestito obavljene sakramentalne ispovijedi, nakon temeljito proživljene svećenikove

propovijedi, nakon korjenito i prokušano opslužene Božje zapovijedi. A Božićno veselje očituje se u “veselici”, bilo božićnoj pogačici, bilo u božićnoj zaobljici. Razumije se da je jača i poželjnija duhovna i duševna radost od tjelesnoga veselja. Bogu je, dakle, stalo, uz onu pravu radost, i do našega vanjskoga veselja. A mnogima je između nas samo i isključivo do toga (*Daj nam Bog zdravlje!*). On beskrajno više drži do naše čiste savjesti, do istinske pobožnosti, do zdrave duše, do unutarnje duhovne radosti koju je Krist Gospodin, svijeta Razveselitelj, donio na ovu svoju i našu zemlju. Njegovo se Evanđelje naziva i jest Radosna vijest. Jer našu žalost uklanja svojom radošću, naše

grijehe briše svojom milošću, naše bolesti liječi svojim darom zdravlja.

U jednoj crkvenoj pjesmi molimo, odnosno pjevamo: *Kriste, budi naša radost*. Radost kakvu ne može dati svijet, nego samo ON!

**Božić** je Dan koji nam učini Gospodin: **kličimo i radujmo** se njemu! (Ps 118,24). Radostan i veseo Božić svima! Svi dani Nove godine 2011. bili nam puni duhovne radosti i blagoslova, puni tjelesnoga zdravlja i pravoga veselja!

Mostar, početkom Došašća 2010.

*Ratko Perić, biskup*

## Svratim ponekad...

Ponekad navratim u naš stari dom. Prošlo je mnogo godina, rat nas je rastavio i rasuo nas po svijetu. Čini se kao da je sve staro, izbljedjelo, nije više kao nekada, ali sjećanja su još uvijek u meni, živa. Porušene su staze našega djetinjstva koje sada gaze neka nova djeca, tuđa, njihova. Oči su mi pune suza ali sjećanja koja naviru iskradu osmijeh na mom licu. Kako je lijepo ponovno vratiti se kući. Tamo gdje smo nekada sretno živjeli, gdje smo kao djeca uživali. Tu su sve naše tuge i radosti. U tim su zidovima svi krici i osmjesi, naše životne priče, skrivene. Nekada topli zidovi danas su hladni, sobe zjape prazne a tu je život rastao.

Sjetim se Božićâ lijepih, obiteljskih, svi smo bili na okupu, a sada... Nigdje nema takve ljepote kao što je bilo u našem kraju, ljudi su bili sretni, zadovoljni i znali su lijepo živjeti.

Gledam kuću, dvorište, trešnje što u proljeće probهارaju najljepšim cvijetom i zamirišu, smokve što potkraj ljeta mame za nepce svojim medom. Stare krošnje što ih je djed davno posadio. Napukla kora kao da svjedoči sve patnje, boli i naše muke. Ali još stoji na tom istom mjestu kao svjedok i primjer opstanka. I svake godine iznova donese novi plod.

Popnem se na čatrnju i vidim slike sa svih strana, sjećanja naviru. Ispred mene Bišće polje prostrto, zdesna Hum stup stoji, naziru se svjetla grada moga na Neretvi, hladnoj i dubokoj. Slijeva mi je Blagaj stari, sjećanja na Ribnjak i crkvu, sada srušenu i uništenu. Prošla je ona mnoge ratove zajedno sa svojim vjerenicima i mnogo će još nedaća proći ali niknut će ponovno.

Igra i vriska djece što pored puta prolaze trgnu me iz sna i sjećanja što ih u srcu nosim. Sjetim se stihova Tadijanovićeve pjesme Spomen na djedovinu:

*Sestre, o sestre, nikada se ne će*

*Vratiti mladi dani, i nikada*

*Očinski dom ne umire u snu.*

*To znam. A do groba nosit ću spomen*

*Na djedovinu moju gdje odrastoh,*

*I gdje već živi novo pokoljenje.*

*Bez mene. Bez mene. Zaista bez mene?*

Možda sam sada stranac na kućnome pragu i možda se u moje selo nitko vratiti ne će, ali na ovim ruševinama moga djetinjstva izgradit ću nove temelje, čvrste stupove. Vratit ću se domu svome i ne ću dopustiti da djedovina ostane bez mene.

*M. A.*

## Blagajska crkva jubilara

Prvotna nakana ovih redaka jest upoznati čitatelje s važnom i dugo pripremanom obnovom blagajske župne crkve Presvetoga Trojstva. Iako ovdje nije riječ o povijesti blagajske župe, kao ni o povijesti blagajske crkve, ljubav prema prošlosti potiče nas da se barem nakratko vratimo na korijene.

### Spomen Bune

Najstariji pisani spomen Bune (Bona – latinski: dobra, blaga, odatle Blagaj) zabilježio je bizantski car Konstantin VII. Porfirogenet u svom spisu *De administrando imperio* – O upravljanju carstvom, još u davnom X. stoljeću, točnije između 949. - 955. godine, u kojemu donosi detaljan opis svih krajeva Bizantskoga carstva. Među popisima i opisima mjesta i gradova spominje se Zahumlje kao i njegova dva grada Bona i Hum.

U z i m a j u ć i u razmatranje spis spomenutog bizantskog cara Konstantina VII., kao i arheološka otkrića, može se zaključiti da je Blagaj nastavak povijesti grada Bone čija povijest seže u Ilirsko i Rimsko doba. Kako je grad izgledao prije turskih osvajanja, ne zna se. Ovijen orijentalnim stilom, koji danas dominira, u opasnosti je da mu se povijest čita i piše tek od 1465. godine. Nadamo se ipak da će razum i povijesna znanost pobijediti, da će arheolozi i povjesničari istinoljubivo raditi svoj posao te osvijetliti i Srednji vijek koji se zaobilazi zbog dnevne politike koja se planski provodi na prostorima cijele BiH.

### Naslov župe

Službeni današnji naslov: *Župa Presvetoga Trojstva, Blagaj-Buna* u samomu svom imenu upućuje na veliku znakovitost, duhovno i kulturno bogatstvo. Presveto Trojstvo: Otac, Sin i Duh Sveti, temelj je kršćanske vjere. Vjernik - kršćanin crpi svoj identitet iz Sina Božjega – Krista Gospodina, koji je voljom Oca, po Duhu Svetom uzeo ljudsko tijelo radi spasenja svih ljudi. U znaku toga imena, krsti se, moli, raste i živi. I drugi dio naslova: *Blagaj-Buna*, upućuje ponajprije na burnu povijest, kao i na bogatu duhovno-kulturnu prošlost i znakovitost ta dva susjedna naselja. Bona ili Buna zadržala je svoj izvorni latinski naziv, a Blagaj,

koji bi mogao biti hrvatski prijevod nekadašnje rimske Bone, kao mjesto formirao se oko izvora rijeke Bune a ispod tvrđave Hercega Stjepana Kosače (XIV. st.) koji je stolovao u Blagaju. Tvrđava je dugo vremena bila prepuštena ne samo zubu vremena nego i ljudskoj nepažnji ali su započeli radovi na njezinoj konzervaciji i restauraciji. Budući da je nakon rata sav katolički živalj izbjegao iz Blagaja, i nitko se nije vratio, izgrađena je nova crkva na Buni s pastoralnim centrom Bl. Alojzija Stepinca. Tako je „Buna“ ušla i u sami naziv župe.



### Crkva sv. Kuzme i Damjana

Današnja crkva Presvetoga Trojstva nije prvi kršćanski hram na području Bune i Blagaja. Pouzdano se znade, a što su i novija istraživanja<sup>1</sup>

<sup>1</sup> ARHIV ŽUPE BLAGAJ-BUNA, br. 238/2009., *Informacije o arheološkim otkrićima na području Blagaja*, pismo Federalnog ministarstva kulture i Športa, Zavod za zaštitu spomenika od 8. 07. 2009., br. 07-40-4-1225-3/05.

pokazala, da se na području današnje „tekije“ nalazila kršćanska bazilika iz V./VI. stoljeća. Isto tako pronađena „blagajska ploča“, koja datira iz XII. st., svjedoči da je na izvoru Bune postojala crkva sv. Kuzme i Damjana koju je dao sagraditi humski knez Miroslav a posvetio ju je dubrovački nadbiskup Bernardin 1194. godine. U spomen svete braće mučenika iz 3. stoljeća koji su se proslavili kao vrsni liječnici, i zato dobili slavenski naziv „vrači“, dio blagajškoga naselja zove se upravo Vrači.

Kad se govori o Blagajskoj ploči valja naglasiti da je to prava „kamena knjiga“<sup>2</sup> koja se slobodno može staviti uz bok Humačke ploče i tako ju svrstati među najstarije hrvatske pisane spomenike u Bosni i Hercegovini. Na Blagajskoj ploči, koja se danas čuva u Zemaljskom muzeju, u Sarajevu, nalazi se bosanicom isklesan natpis: VA IME OCA I SNA I SVETAGO DUHA JA ŽUPAN MIROSLAV ZIDAH CRKVA SVETAG O KOZME I DAMIJANA U SVOJIH SELIJAH U DNI VELNEGA ŽUPANA SLAVNOGA NEMANE.<sup>3</sup>

### Povijest župe

U novije vrijeme, župu je osnovao mostarski biskup Paškal Buconjić 1891. godine na posjedu koji je zajedno s građevinskim objektom kupljen od obitelji Velagić. Prvi župnik bio je fra Venceslav Bašić. Prema prvom Imeniku ili Šematizmu, iz 1891., župa je imala 20 sela, 161 obitelj i 1127 duša.<sup>4</sup> Ako se malo poigramo statistikama i temeljnim matematičkim operacijama, lako ćemo doći do spoznaje da je u vrijeme osnivanja župe obitelj, u prosjeku, brojila sedam-osam članova, dok se danas kreće oko tri - četiri. Zbog nepopisa pučanstva, prognaničkoga stanja, te nereda koji su prouzročili otpuštenici iz Reda manje braće, prisutna i na prostoru župe Blagaj-Buna, danas nemamo točne



podatke broja vjernika kao ni obitelji.

Župa je zajedno sa svojim župljanima proživjela tri rata: I. svjetski (1914.-1918.), II. svjetski (1941.-1945.) te Domovinski rat (1991.-1995.). Prvi rat je odnio preko 60 života, drugi oko 200. Ni ovaj posljednji, Domovinski rat, nije prošao bez većeg broja poginulih branitelja i civila. Samo na spomeniku poginulim braniteljima na Buni 10 je upisanih imena, ne računajući ostala mjesta župe. Više mjesta koja pripadaju blagajskoj župi, zbog ratnoga vihora, ostala su bez svojih stanovnika, Blagaj bez ijednoga katolika. Uz to, župna je zajednica doživjela teška materijalna stradanja. Valja spomenuti i to da je župa u vrijeme posljednjega rata udomila nekoliko stotina prognanika, ponajviše iz Srednje Bosne. Župom danas upravlja don Bernard Marijanović kao 34. župnik po redu od njezina osnutka.

### Povijest crkve

Radišni svećenik fra Ivan Božić koji je preuzeo upravu od don Andrije Aničića 1905. uz pastoralni rad prihvatio se gradnje crkvenih objekata. Već nakon godinu dana pastoralnog djelovanja u Blagaju, poduzeo je gradnju crkve. Prikupljao je materijalna sredstva ne samo od siromašnoga puka nego sve do Sjeverne Hrvatske i Slavonije. Tako je, uz Božju pomoć i uz pomoć mnogih dobročinitelja, uspio crkvu, bez zvonika, sagraditi već 1908. Zvonik će biti završen 1933. Te iste jubilarne godine, točnije 3. listopada, bunjevački Hrvati postavili su spomen ploču na sjevernom zidu župne crkve u znak sjećanja na staro ognjište s kojega

2 TONI ŠARAC, *Moja kamena knjiga: Srednjovjekovni natpisi iz Blagaja kod Mostara (12. stoljeće)*, objavljeno 21. 2. 2010. na [www.rb-donja-hercegovina.ba](http://www.rb-donja-hercegovina.ba)

3 Isto.

4 *Imenik svećenstva i župa Biskupija Mostarsko-duvanjske i Trebinjske za godinu 1892.*, str. 17-18. Prema ŠEMATIZMU FRANJEVAČKE PROVINCIJE UZNESENJA BDM U HERCEGOVINI 1977., Mostar 1977., str. 37. u prvom Statusu animarum iz 1892. godine bila su 904 župljanina u 125 kuća. Možda nisu sva sela uključena.

su morali pobjeći pred turskim zulumom. Ploča, koja je zapravo trebala biti postavljena na stijeni iznad izvora Bune, stoji na crkvi i danas i upućuje na živi spomenik - skupinu ljudi, koji kao svetinju čuvaju svoju vjeru i kulturu, kličući pradjedovskoj Boni:

*Budi mir s tobom mila vilo Bune!*

*Uvik smo bili virni tvojoj riči.*

*Njegve i lance slomili smo ropstva*

*Evo nas opet u tvom zagrljaju!*

Unutrašnjost crkve dobit će svoj puni sjaj postavljanjem kamenog oltara 1956. Od domaćega bnskog kamena, *miljevine*, izradio ga je mjesni kamenoklesar Ivan Krtalić a sliku Presvetoga Trojstva, ulje na platnu, izradio je svećenik fra Mirko Ćosić (1903.-1967.).

Posljednji rat ostavio je na crkvi strašne posljedice. Možemo to opisati svetopisamskim rječnikom: obarana ali ne oborena, rušena ali ne srušena, paljena ali ne spaljena, ponižavana ali ne ponižena. U vrijeme pripremanja obnove krova, na prvoj gredi uza zvonik s lijeve strane, otkriveni su tragovi vatre. Neki palikuća ili piroman htio se proslaviti paljenjem Božje kuće, no Trojedini Bog nije dopustio da se crkva zapali i izgori. Popilane su grede koje su držale strop crkve, te je cijeli strop uništen. Prozori su porazbijani. Fasade vanjske i unutarnje oštećene su, što metcima, što zbog vode koja se slijevala kroz oštećeni krovni lim i slijevala niz zidove. Križ na zvoniku bio je meta vatrenog oružja,

potpuno je uništen. Cijela crkva je devastirana, učinjena je predmetom omalovažavanja kulturne i duhovne baštine kao i znak koliko čovjek može biti zao. Ni župna kuća iz koje je na uskršni utorak 1992. otišao posljednji predratni stanovnik, župnik fra Petar Vlašić, nije prošla bolje. I ona, kao spomenik kulture, čeka svoju obnovu. Prije napuštanja Blagaja, fra Petar je u podrum župne kuće sklonio kipove bl. Gospe i sv. Ante, kao i veliku oltarsku sliku Presvetoga Trojstva. Nažalost to je netko uzeo i nekamo odnio. Ne znam, smijemo li se nadati da je to ipak netko u svojoj dobronamjernosti sklonio te čeka prigodu da to vrati tamo odakle je uzeo.

### Obnova crkve

Župnik don Ivo Šutalo sa svojim suradnicima odlučio je devastiranu crkvu Presvetoga Trojstva počastiti novim ruhom za proslavu njezina 100. rođendana. Tako je na svetkovinu Presvetoga Trojstva, u Blagaju, 3. lipnja 2007. najavio obnovu. S tom je nakanom tiskao letak s pozivom: **Obnovimo župnu crkvu Presvetoga Trojstva u Blagaju**, i s porukom: *Obnovimo svoju crkvu da ponovno možemo slaviti svečano u crkvi, i veselo ispred crkve! S nakanom traženja donatora, angažirao je dvojicu građevinskih inženjera da izrade idejni projekt obnove i naprave troškovnik koji bi bio orijentir za prikupljanje sredstava. Tako su se inženjeri Stjepan Šaravanja i Marinko Šunjić prihvatili posla. Materijali su prevedeni na njemački te zajedno sa zamolbom 21. lipnja 2007. poslani u Austriju Ferdinandu Wegscheidleru koji je pokazao dobru volju te obećao potpomoći obnovu blagajske Jubilarke zajedno sa svojim prijateljima. Zahtjev za izdavanje odobrenja za rekonstrukciju crkve, zajedno s potrebnom dokumentacijom, predan je 9. listopada 2007. godine gradskom uredu, Odjelu za urbanizam i građenje - grad Mostar. Političke i gradske strukture obećale su izdati potrebne dozvole.*

Župnik don Ivo interesirao se, kucao na razna vrata, molio, tražio. Priman je uljudno, uz obećanja. Izgledalo je da je dozvola napisana, samo je treba potpisati. No uvijek je postojao neki nejasni razlog zašto se ne izdaje. Na kraju se uspostavilo da na razini županije ne postoji zakon koji bi izdavao dozvole za obnovu objekata koji se nalaze u specijalnoj zaštitnoj



zoni. To je župnika nagnalo da 24. travnja 2008. napiše pismo odgovornima Grada Mostara i zatraži objašnjenje od koga će i gdje tražiti potrebne dozvole za obnovu crkve Presvetoga Trojstva. Nakon dva-tri tjedna stigao je odgovor iz ureda Grada Mostara, točnije iz Odjela za urbanizam i graditeljstvo, potpisan 12. svibnja 2008. U pismu je stajalo da se dugo čekalo na donošenje propisa i konačno dočekalo da se nadležni organ za izdavanje odobrenja u zaštitnim zonama utvrdi županijskim propisom. Potpisani službenik u spomenutom pismu piše: *I napokon, danas sam dobio informaciju da je županijska skupština na sjednici održanoj 29. 04. o. g., donijela ovaj propis i da će nadležnost nad rješavanjem vašeg predmeta i izdavanje Vam odobrenja za rekonstrukciju crkve, biti na ovom organu. Odobrenje za rekonstrukciju devastirane župne crkve će biti izdano odmah po objavljivanju donesenog propisa u županijskom službenom glasilu.* Iako u pisanom obliku, i ovo je bila jedna od netočnih informacija, jer ni ova obećana dozvola nije mogla biti izdana od najavljenog županijskog organa. Jubilarke Presvetoga Trojstva nije dobila „novu haljinu“ za svoj 100. rođendan.

U međuvremenu, 28. svibnja 2008., crkva Presvetoga Trojstva proglašena je spomenikom kulture. Valjalo je poći ispočetka. Uslijedio je susret s ravnateljicom Zavoda za zaštitu spomenika i njezinom arhitekticom. Konačno su dobivene točne upute, ali time nisu riješeni svi problemi. Valjalo je pripremiti projektnu dokumentaciju prema kriterijima Federalnog ministarstva kulture i športa. Gore spomenuti inženjeri ponovno su se angažirali i dali na posao. Trebalo je dosta vremena, a i živaca, za tražene korekcije i dopune.



Promjena župnika, u rujnu 2009., donijela je još jedan prekid, odnosno novi početak. Novi je župnik zatražio pomoć Ordinarijata u Mostaru. Zajedničkim se snagama nastavilo ondje gdje se stalo. Zaredali su sastanci, dogovaranja na relacijama: Buna, Mostar, Sarajevo. Isplatio se strpljiv, ozbiljan i ustrajan rad. U Sarajevu je konačno 20. svibnja 2010. izdano *Stručno mišljenje o*

*Projektu djelomične sanacije krovništva i tekućih radova-tekućeg održavanja na objektu crkve Presvetoga Trojstva u Blagaju.* Ozbiljno se pristupilo traženju donacija kao i izboru izvođača radova. Raspisan je pozivni natječaj. Time se pojavio i novi problem: Izvođač mora imati dozvolu Ministarstva za izvođenje radova na Spomenicima kulture. Takvih je u državi vrlo malo. U Hercegovini samo jedna firma. Društvo za građevinarstvo „Građevinar-Fajić“ d.o.o. prihvatilo je razgovor. Došlo je do susreta na kojemu se pristupilo dogovoru. Ugovor je potpisan 30. kolovoza 2010. godine. Za poslove nadzora potpisan je ugovor s tvrtkom „Bemer“

d.o.o. Mostar 1. rujna 2010. Radovi, I. faza, koja uključuje obnovu krovne konstrukcije, pokrivanje bakrom te izradu drenaže, započeli su 30. kolovoza 2010. Vremenske su nepogode usporile radove te nisu završeni do dogovorenog roka 9. studenoga 2010.

Nastavljamo uzdajući se u blagoslov Presvetoga Trojstva, uz pomoć prijatelja naše crkve jubilarke i dobročinitelja među kojima će se naći, nadamo se, ponajprije župljani župe Blagaj-Buna, ovi kod kuće kao i oni koji kući rado navrate. Bože, blagoslovi ovu župu i župljane, sve njezine stanovnike, prijatelje i dobročinitelje.

*Don Ivan Štironja*

# Socijalno pastoralna slika župe

## 1. Uvod

Rimokatolička župna zajednica Presvetoga Trojstva Blagaj-Buna provela je istraživanje među obiteljima, vjernicima, s ciljem dobivanja određenih statističkih i socijalnih informacija o situaciji unutar obitelji.

Od izuzetne je važnosti promatranje situacije u župi, kako sa sociološkoga tako i s pastoralnoga stanovišta. Imajući na umu Isusovu zapovijed ljubavi, obvezu svakoga kršćanina za služenje bližnjemu, postavljamo si osnovno pitanje Kako pomoći nekomu ako ga ne poznaješ?, te tako možemo reći da je poznavanje osoba u potrebi, njihovih poteškoća, tegoba i želja prvi korak kojeg kršćanska zajednica treba napraviti. U isto vrijeme slušanje siromaha jest minimalno što jedan pojedinac mora i može učiniti za svoga bližnjega. Tek tada, na osnovi dobivenih informacija, uspoređivanja i analize istih, možemo planirati konkretne korake. Nerijetko se događalo da pojedinci ili zajednice donose zaključke, planiraju načine pomoći siromašnima, bez prethodnoga poznavanja opće situacije u zajednici, bez upoznavanja s konkretnim poteškoćama i zahtjevima samih osoba u potrebi. U mnogim slučajevima takvi koraci nisu davali željele rezultate.

Također je važno navesti želju župne zajednice da se analiziraju i vlastiti resursi. Kršćanska ljubav dolazi do svoga potpunog izražaja tek onda kada je bezuvjetno i u cijelosti pružena. Prikupljati donacije, pisati zahtjeve za pomoć svakako su aktivnosti koje u našoj surovoj svakodnevnici, imaju smisao i važnost, međutim one nas ni u kojem slučaju ne smiju spriječiti da unutar svoje zajednice pronađemo načine za pomoć siromašnima i isključenima.

Kod istraživanja korišten je strukturirani upitnik s otvorenim i zatvorenim pitanjima, koji je imao cilj prikupljati podatke o situaciji unutar obitelji. Jedan od dodatnih ciljeva bio je izdvojiti najugroženije obitelji kojima bi župni Caritas mogao pružiti pomoć, te uvidjeti resurse (spremnost obitelji) za pružanje pomoći siromašnima iz župe.

Upitnik je izrađen uz potporu djelatnika Caritasa BKBiH te Caritasa biskupija Mostar-Duvno i Trebinje-Mrkan. Proces prikupljanja podataka vršen je tijekom blagoslova obitelji za 2009./2010. god. Tijekom blagoslova obitelji župnik bi ostavljao upitnik obiteljima, zamolio da se isti popuni i vrati u župni ured. Ukupno je podijeljeno oko 600, a prikupljeno 317 upitnika. Još oko 120 "katoličkih" obitelji naseljenih na području župne zajednice nije upitnike ni dobilo jer ne priznaju u potpunosti hijerarhiju i ustroj Katoličke Crkve, župnika, nego blagoslov obitelji vrše "ex-fratri" iz Čapljine koji su izbačeni iz franjevačkoga reda i nemaju nikakvih crkvenih ovlasti. Nakon što su upitnici prikupljeni podatci su uneseni u zajedničku bazu podataka, te obrađeni uz pomoć statističkoga softvera SPSS.

Ovo je izvješće plod dobivenih rezultata statističkom analizom obogaćeno s određenim socijalno-pastoralnim tumačenjima. Pored osoblja (volontera) iz župne zajednice u izradi izvješća sudjelovalo je i osoblje Opservatorija siromaštva i resursa koji djeluje u sklopu Caritasa BKBiH.

## Opća statistika

Tablica 1. dobivena je spajanjem više različitih tablica koje su obrađivale frekvence općih podataka iz župe. Ukupan broj ispitanih obitelji jest 317, ali u nekim varijablama nema odgovora za svaku obitelj. Stoga se postotak ili zbroj apsolutnih vrijednosti ne slaže uvijek s točnim brojem ispitanih obitelji. Tablica je podijeljena u nekoliko kategorija (obitelji, članovi u obiteljima, spol, djeca i ostalo).

Tablica 1.: Opća statistika župe (apsolutne vrijednosti i vrijednosti u postotcima)

Opis	Apsolutna vrijednost	Postotak (%)
Broj obitelji	317	100
Broj samačkih obitelji	14	14,4
Broj malih obitelji (2-3) člana	100	31,5
Broj srednjih obitelji (4-5) članova	143	45,1

Broj velikih obitelji (6+članova)	52	16,4
Nedostaju podatci o broju članova	8	2,6
Najveća obitelj (broj članova)	11	
<b>Ukupan broj osoba</b>	<b>1228</b>	<b>100</b>
Prosjek članova po obitelji	4	
Broj muškaraca	602	50,3
Prosjek muškaraca po obitelji	2	
Broj obitelji bez muškaraca	9	2,8
Broj žena	595	49,7
Prosjek žena	2	
Broj obitelji bez žena	6	1,9
Ukupno djece	305	24,8
Prosjek djece po obitelji	1	
Najviše djece u obitelji	8	
Broj obitelji s 3 i više djece	37	11,6
Broj studenata	74	6
Broj starih osoba	140	11,4
Broj osoba s poteškoćama u razvoju	13	1,1

Opaska: Ukupan uzorak 317 obitelji, u nekim slučajevima nedostaju podatci

Analizirajući prethodnu tablicu možemo uočiti pristojan balans kod veličine obitelji. Svega 14 samačkih obitelji, te čak 62 obitelji sa šest ili više članova predstavlja jasan pokazatelj o važnosti obiteljskih odnosa koje osobe iz ove zajednice gaje. Prosjek od 4 člana po obitelji zasigurno nije čest prosjek u župama Vrhbosanske nadbiskupije. Odnos muškaraca i žena dobro je raspoređen, a primjećujemo i da nema velikih razlika u odnosu na broj obitelji bez muškarca ili žene. Djeca (do 18 godina starosti) zauzimaju 24,8% od ukupnog broja vjernika, a primjećujemo 11,6% obitelji s troje ili više djece, što su također ohrabrujući podatci. Međutim, prosjek od samo jednoga djeteta po obitelji (imajući u vidu sve ispitane obitelji) sigurno ne može biti u potpunosti ohrabrujući. Razlog ovoga prosjeka (imajući u vidu i prosjek broja članova u obiteljima) vjerojatno leži u činjenici da su stariji roditelji (bake ili

djedovi) u istoj obiteljskoj zajednici, te tako povećavaju prosjek broja članova nasuprot prosjeku broja djece. Bilo bi zanimljivo u nekim narednim istraživanjima vidjeti kakav je odnos nataliteta u posljednjih desetak godina.

Iz tablice 2. možemo vidjeti zastupljenost broja obitelji i postotak prema naseljima u odnosu na ukupan broj prikupljenih upitnika. Najviše obitelji dolazi iz naselja Ortiješ i Buna dok su ostala naselja slabo zastupljena. Imajući u vidu broj ispitanih obitelji po različitim naseljima jedina valjana analiza može se napraviti za Bunu i Ortiješ, dok su ostala naselja statistički neznatna. Iz tog razloga u daljnjoj analizi ne ćemo se baviti uspoređivanjem podataka prema pojedinim dijelovima (naseljima) u župi.

Tablica 2.: Broj obitelji prema naseljima (apsolutna vrijednost i struktura u postotcima)

<b>Naselje</b>	<b>Broj</b>	<b>Postotak</b>
Buna	69	21,8
Brodari	9	2,8
Dračevice	3	0,9
Gnojnice	10	3,2
Gornji sadovi	2	0,6
Hodbina	8	2,5
Kočine	4	1,3
Kosor	4	1,3
Leke	3	0,9
Mlinice	4	1,3
Novo naselje	6	1,9
Ortiješ	176	55,5
Pržine	7	2,2
Sadovi	11	3,5
<b>Ukupno</b>	<b>316</b>	<b>99,7</b>

Opaska: Nedostaje podatak o 1 slučaju

## 2. Siromaštvo

Mjerenje siromaštva u osnovi se bazira na računanju prihoda (ili potrošnje) po članu obitelji, koristeći se metodom relativne ili apsolutne linije siromaštva. S obzirom da u ovom istraživanju nemamo niti jednu vrstu tih informacija (prihodi ili potrošnja), ne možemo raditi klasično mjerenje siromaštva u župi.

Ipak, prema Caritasovu tumačenju siromaštvo ne ovisi samo o novčanim sredstvima, postoji čitav niz drugih elemenata koji su važni kod analize siromaštva. Za Caritas je siromaštvo nedostatak dobrobiti, što uključuje niz neizvjesnih okolnosti koje se obično očituju trajnim manjkom financijskih izvora. K tome, siromaštvo donosi dodatna ozbiljna ograničenja: osiromašeni ljudi često su lošeg zdravlja; češće su i na duže vrijeme nezaposleni; uglavnom stanuju u premalim prostorima; često su slabog obrazovanja i stručne izobrazbe; često rade nesigurne poslove i često imaju jedva održivu društvenu mrežu, prekinute obiteljske veze i nesiguran rezidencijalni status.<sup>1</sup>

U ovom istraživanju za analizu siromaštva u župnoj zajednici koristili smo se sljedećim elementima:

- Izjava o problemima koje obitelji ne mogu same riješiti
- Primanja i radni status
- Zdravstvena situacija
- Stambena situacija

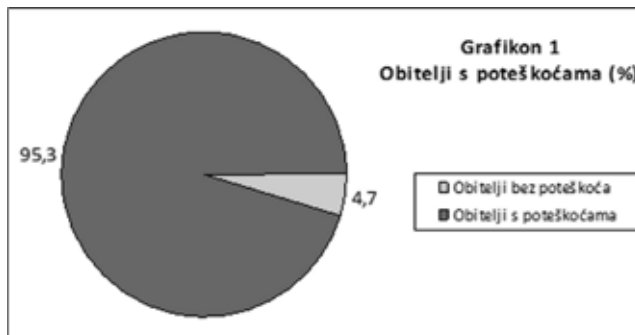
### Problemi koje obitelji ne mogu riješiti

Kako bi se jasno definirali problemi s kojima se obitelji susreću dana im je mogućnost da iste i napišu. Pitanje postavljeno na način da se ne piše o svim manjim poteškoćama, nego samo o onima koje obitelj nije u stanju samostalno riješiti. Razlog za ovo pitanje je jasan! Odgovori mogu biti jedan (ne jedini) od kriterija za utvrđivanje najsiromašnijih, ali i za definiranje najučestalijih problema u župi na čijem rješenju bi trebalo raditi.

Ukupno 15 od 317 ispitanih obitelji, ili 4,7%, je izjavilo kako imaju određene probleme koje ne mogu samostalno riješiti (Grafikon 1.).

Ovo je sigurno mali postotak i treba pronaći razloge zbog čega je postotak takav (uistinu u župi nema veći broj obitelji s težim poteškoćama, nerazumijevanje pitanja ili nešto treće). Uzmemo li ovaj broj kao konačno stanje siromaštva u obitelji lako bi se moglo zaključiti

da ova župna zajednica djeluje u jednom vrlo dobrom okružju. Ipak, ovaj podatak treba uzeti s rezervom.



Pogledamo li sada vrste poteškoća koje su obitelji navele, uočavamo najveću zastupljenost financijskih i zdravstvenih poteškoća. Ukupno četiri od petnaest obitelji pogođeno je s jednom od ove dvije poteškoće, te još četiri koje su navele obje (vidi tablicu 3.). Zanimljivo je da samo jedna obitelj navodi problem zaposlenja kojeg ne može sama riješiti, te da su samo dvije obitelji navele stambene poteškoće. Na osnovu ovoga može se zaključiti da su financije i zdravstvo prioritet za rješavanje.

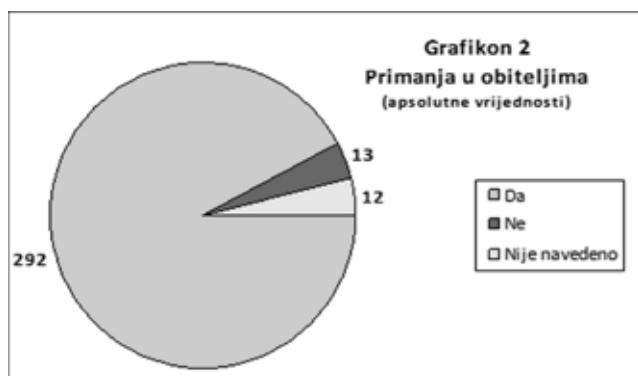
Tablica 3.: Vrsta problema u obiteljima (apsolutne vrijednosti i struktura u postotcima)

<u>Vrsta problema</u>	<u>Broj</u>	<u>Postotak</u>
Zdravstvene poteškoće	1	0,3
Financijske poteškoće	3	0,9
Stambene poteškoće	2	0,6
Zaposlenje	1	0,3
Ostalo	3	0,9
Zdravstvene i financijske poteškoće	4	1,3
Zaposlenje i financijske poteškoće	1	0,3
<b>Ukupno vrsta problema</b>	<b>15</b>	<b>4,7</b>
Nije navedeno	302	95,3
<b>Ukupno</b>	<b>317</b>	<b>100</b>

### Primanja i radni status ispitanih obitelji u župi

Rad je izvor dobrobiti jer omogućava realizaciju brojnih drugih prava. On omogućava osobno uzdržavanje i uzdržavanje obitelji i, ako je slobodno odabran ili prihvaćen, ujedno znači priznavanje i odgovorno

<sup>1</sup> Siromaštvo među nama, dio A: Analitički pristup, Caritas Europa 2010., str. 15.



sudjelovanje u društvu. Tržište rada je jedan od tri značajke socijalne skrbi, budući da je to mjesto na kojemu se generira prihod za doprinos egzistenciji i financiranje željenih životnih standarda.<sup>2</sup> Dugotrajna nezaposlenost, niske plaće, niski prihodi kućanstva, veliki obiteljski izdatci i teški teret duga čimbenici su financijskoga rizika koji često dovode do siromaštva. Od ukupno 317 ispitanih obitelji njih 12 nije dalo odgovor na pitanje Imate li primanja?. Većina obitelji, njih 292 ili 92,1% ima neku vrstu primanja, dok 13 obitelji nema nikakvih primanja. Ovih 13 obitelji možemo s pravom tretirati kao obitelji u velikom riziku od siromaštva obzirom na činjenicu da je neposjedovanje redovitih primanja jedan od ključnih faktora ulaska u siromaštvo.

Tablica 4. prikazuje broj zaposlenih osoba unutar jedne obitelji. U 31,2% obitelji nema zaposlenih članova. Imajući u vidu situaciju s umirovljenicima bosanskohercegovačkoga društva možemo svakako reći da se ovih 13 obitelji nalazi u riziku od siromaštva.

*Tablica 4.: Broj zaposlenih u obiteljima (apsolutne vrijednosti i struktura u postotcima)*

<u>Broj zaposlenih u obitelji</u>	<u>Broj obitelji</u>	<u>Postotak</u>
<b>0</b>	99	31,2
<b>1</b>	144	45,4
<b>2</b>	50	15,8
<b>3</b>	11	3,5
<b>4</b>	2	0,6
Nije navedeno	11	3,5
<b>Ukupno obitelji</b>	<b>317</b>	<b>100</b>

<sup>2</sup> Siromaštvo među nama, dio A: Analitički pristup, Caritas Europa 2010., str. 8.

Promatrajući samo broj zaposlenih u jednoj obitelji ne možemo puno toga zaključiti. Važno je usporediti broj zaposlenih u obitelji i ukupan broj članova u obitelji, kako bismo jasnije uvidjeli kakav je odnos prihoda i životnih troškova. Sljedeća tablica analizira broj zaposlenih i broj članova u obitelji. Ako promatramo s aspekta siromaštva lako ćemo uočiti (označeno crvenim) obitelji koje se nalaze u riziku siromaštva. Obitelji s 5-6 članova u kojima nema zaposlenih, ili u kojima ima samo jedna zaposlena osoba svakako je obitelj koja može imati većih financijskih poteškoća.

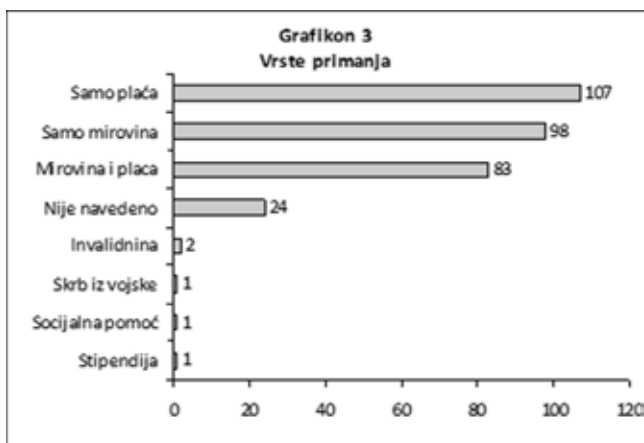
*Tablica 5.: Broj zaposlenih u odnosu na ukupan broj članova u obiteljima (apsolutna vrijednost)*

<u>Broj članova obitelji</u>	<u>Broj zaposlenih u obitelji</u>					<u>Ukupno</u>
	<b>0</b>	<b>1</b>	<b>2</b>	<b>3</b>	<b>4</b>	
<b>1</b>	12	2	0	0	0	14
<b>2</b>	37	18	2	0	0	57
<b>3</b>	18	16	8	0	0	42
<b>4</b>	18	47	13	3	0	81
<b>5</b>	4	35	15	4	1	59
<b>6</b>	7	15	10	1	1	34
<b>7</b>	1	8	1	1	0	11
<b>8</b>	0	3	1	1	0	5
<b>9</b>	0	0	0	1	0	1
<b>11</b>	1	0	0	0	0	1
<b>Ukupno</b>	<b>98</b>	<b>144</b>	<b>50</b>	<b>11</b>	<b>2</b>	<b>305</b>

Opaska: Nedostaju podatci o 12 slučajeva

Ako pogledamo vrste primanja koja postoje u ispitanim obiteljima (Grafikon 3.) vidjet ćemo da značajan postotak zauzimaju obitelji koje imaju primanja u vidu plaće, zatim u vidu mirovine, u vidu mirovine i plaće, dok je statistički neznatan broj onih s drugim vrstama primanja. Iz ovoga razloga smo smatrali važnim analizirati i broj umirovljenika unutar obitelji, te nakon toga napraviti usporedbu broja umirovljenika i broja zaposlenih u obiteljima.

U ukupno 117 obitelji nema niti jednoga umirovljenika, 152 obitelji (48,3%) ima jednog umirovljenog člana, dok je 31 obitelj s dva umirovljenika. Nisu evidentirane obitelji s više od dva umirovljenika, a u 16 slučajeva



nema odgovora na ovo pitanje.

Križanjem broja zaposlenih i broja umirovljenika u obitelji dobili smo tablicu 6. U očii upada 11 obitelji u kojima nema niti uposlenih niti umirovljenih članova što predstavlja sigurnosni alarm za siromaštvo. Ako ovaj podatak usporedimo s brojem obitelji koje su rekle da nemaju primanja uočii ćemo da su dvije obitelji izjavile kako nemaju primanja, a ipak imaju ili umirovljenog ili uposlenog člana. Jedino logičko pojašnjenje su obitelji u kojima jedan član ima stalni posao, ali nije plaćen za isti (status čekanja ili neisplaćene plaće).

Tablica 6.: Broj umirovljenih i broj zaposlenih članova po obiteljima

Broj umirovljenih	Broj zaposlenih u obitelji					Ukupno
	0	1	2	3	4	
0	11	76	24	4	1	117
1	68	59	20	5	1	153
2	20	7	3	1	0	31
<b>Ukupno</b>	<b>99</b>	<b>142</b>	<b>48</b>	<b>10</b>	<b>2</b>	<b>301</b>

Tablica 7. jest amaterski pokušaj računanja stope nezaposlenosti u župi i ne bi se trebala koristiti kao službeni podatak nego samo kao okvirni pregled situacije. Imajući u vidu nacionalni prosjek (24,1 %)<sup>3</sup> možemo reći da u osnovi situacija u župi odgovara onoj na nacionalnoj razini u BiH, što znači da je prilično zabrinjavajuća.

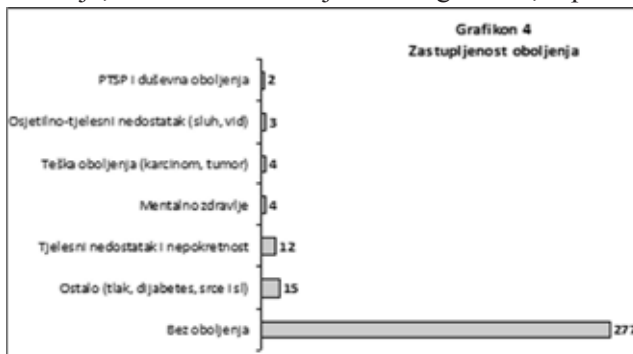
<sup>3</sup> Izvor podataka: Anкета o radnoj snazi u BiH 2009. - Preliminarni rezultati, Priopćenje Agencije za statistiku BiH, 2009., str. 2.

Tablica 7.: Izračun stope nezaposlenosti u župi (apsolutne vrijednosti i struktura u postotcima)

Opis	Broj	Postotak
<b>Ukupno osoba</b>	<b>1228</b>	<b>100</b>
<b>Zaposleni</b>	<b>285</b>	<b>23,2</b>
<b>Radno neaktivni:</b>	<b>620</b>	<b>50,5</b>
- Umirovljenici	215	17,5
- Osobe iznad 65 godina koje nisu u mirovini	13	1,1
- Djeca do 18 godina	305	24,8
- Studenti	74	6
- Osobe s posebnim potrebama	13	1,1
<b>Približna stopa nezaposlenosti u župi</b>	<b>323</b>	<b>26,3</b>

## Zdravstvena situacija

Zdravstvena situacija također može biti čimbenik koji utječe na rizik siromaštva ili socijalne isključenosti. Iako svako ljudsko biće ima pravo na najveći ostvariv standard tjelesnoga i psihičkoga zdravlja, što vodi do dostojanstvenog života, u praksi



zdravstvena dobrobit znatno ovisi o društveno-ekonomskom statusu osobe, može se reći njezinim obrazovnim postignućima, profesionalnom statusu i prihodu: osobe s nižim socioekonomskim statusom žive manje zdravi život, često su bolesne ili su osobe s invaliditetom i umiru mlađe. Međutim, ne želimo reći da siromaštvo čini ljude bolesnima, već da bolest ili nesreća također mogu dovesti do siromaštva. Ovisnost također može ograničiti sposobnost osobe i pokrenuti neizvjesnu situaciju.<sup>4</sup>

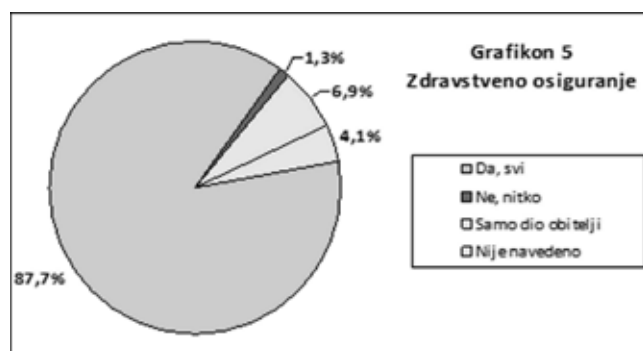
Iz gore navedenog razloga željelo se kroz ovo

<sup>4</sup> Siromaštvo među nama, dio A: Analitički pristup, Caritas Europa 2010., str. 17.

istraživanje utvrditi i situacija među vjernicima sa zdravstvenoga stajališta. Pitali smo ispitanike imaju li neku vrsta oboljenja. Iz grafikona 5. možemo vidjeti da u 277 obitelji nisu evidentirana značajna oboljenja. Ukupno 40 obitelji navelo je da imaju određena oboljenja od kojih su najzastupljenija oboljenja kardiovaskularnoga sustava (srce, tlak, dijabetes, i slično), te tjelesni nedostatak kod osoba (grafikon 4.).

Kada govorimo o zdravstvu važno je vidjeti kakva je situacija kod zdravstvenoga osiguranja. Prema odgovorima koje su same obitelji naveli uvidamo da kod 87,7% obitelji svi njezini članovi imaju osiguranje, dok kod 4 obitelji ili 1,3% nitko od članova nije osiguran (grafikon 5.).

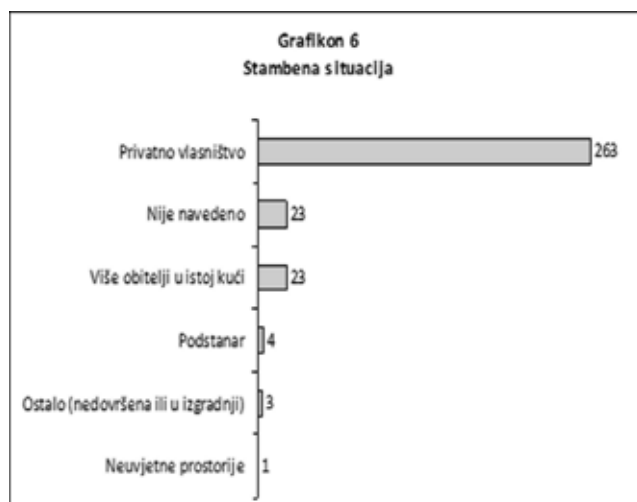
Analizirali smo vrstu zdravstvenih oboljenja



uspoređujući ih s posjedovanjem zdravstvenog osiguranja. Izlazi na vidjelo ugroženost 3 obitelji (mentalno zdravlje i ostalo). Uspoređujući s vrstu oboljenja i odgovor na pitanje imate li primana vidi se da samo jedna obitelj nema primanja, a navela je određenu vrstu oboljenja.

## Stambena situacija

Ne uzimajući smještaj u užem smislu riječi, pravo na (odgovarajući) smještaj trebamo shvatiti kao pravo na siguran, miran i dostojanstven život. To podrazumijeva odgovarajuću privatnost, prostor, sigurnost, grijanje, osvjetljenje i prozračivanje, infrastrukturu i odgovarajuću lokaciju u odnosu na mjesto rada i osnovne ustanove, čije bi usluge trebale biti na raspolaganju po razumnoj cijeni. Pokazatelji nesigurnih okolnosti s obzirom na smještaj stoga su:



beskućništvo, veličina životnog prostora, kvaliteta sanitarnih instalacija i stambenih područja. Kućanstva s niskim prihodima često se nalaze u zapuštenim prostorima s lošim sanitarnim čvorovima i premalim životnim prostorom. Ti se stanovi često nalaze u četvrtima čije su karakteristike ne samo velika razina buke od cestovnog prometa i onečišćenje ispušnim plinovima, već i nedostatak mogućnosti rekreacije, nedostatak sigurnosti, nepostojanje organizirane javne službe, na primjer javnog prijevoza.<sup>5</sup>

Gledajući stambenu situaciju naših ispitanika uočljivo je da 263 obitelji imaju kuću u privatnom vlasništvu (odgovor koji podrazumijeva ujedno i zadovoljstvo stambenom situacijom). Od problema koje možemo izdvojiti iz ovoga područja uočljiva su 23 slučaja u kojima više obitelji živi pod istim krovom, četiri su se obitelji izjasnile kao podstanari, tri obitelji su rekly da im stambeni objekt u izgradnji ili nije dovršen a samo jedna obitelj navodi neuvjetne prostorije. Ovaj podatak je dodatno zanimljiv ako ga usporedimo s istraživanjem Caritasa BKBiH o ovoj vrsti siromaštva među obiteljima u određenim župnim zajednicama. U tom istraživanju je primijećeno da su stambeni problemi zastupljeni s 36% na razini cijele BiH, odnosno 29,6% na razini hercegovačkih biskupija.<sup>6</sup>

Kako bi se uistinu utvrdilo činjenično stanje glede stambene situacije vjernika potrebno je dodatno

<sup>5</sup> Siromaštvo među nama, dio A: Analitički pristup, Caritas Europa 2010., str. 17.

<sup>6</sup> Malić Z. (priredio), *Pričali smo sa siromasima*, Caritas BKBiH, Sarajevo, 2010., str. 112.

analizirati samo okružje (mjesto stanovanja, prijevoz, blizina javnih ustanova, i slično). Gledajući sve činjenice nekako je jednostavnije zaključiti da osobe s područja župne zajednice Presveto Trojstvo Blagaj-Buna imaju vrlo niske kriterije vrjednovanja stambene situacije,

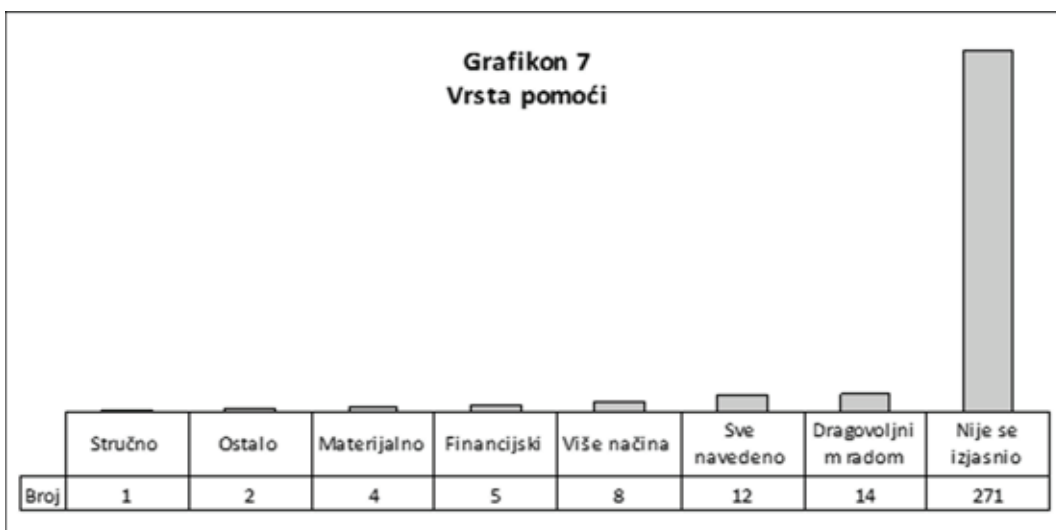
odnosno nisu svi u cijelosti svjesni što je potrebno iz ovoga segmenta za dostojanstven život.

Ako uzmemo kao kriterij posjedovanje određene nekretnine, odnosno stambenu situaciju korisnika i usporedimo je s navedenim problemima uočiti će se da do izražaja dolaze samo 4 obitelji koje s toga aspekta možemo tretirati kao siromašne, jedna obitelj (domaćinstvo) koja je navela stambene poteškoće i gdje više obitelji živi pod jedni krovom, jedna obitelj gdje osoba s zdravstvenim poteškoćama živi u neuvjetnim prostorijama, jedna obitelji gdje kuća nije dovršena, a obitelj navodi i dodatno financijski problem, odnosno jedna obitelj kojoj je upravo to nepremostiv problem.

### 3.Solidarnost

Obiteljima je postavljeno pitanje jesu li u mogućnosti, odnosno na koji način, pružiti potporu siromašnima. Svrha ovakvoga pitanje jest uvidjeti izgrađenu svijest kod obitelji za karitativno djelovanje i solidarnost u župi, odnosno uvidjeti kakvi su resursi na raspolaganju župnom Caritasu kada se govori o zajedničkom djelovanju.

Iz prethodnoga grafikona možemo pročitati kako je ukupno 46 obitelji (14,5%) izrazilo spremnost za pomoć siromašnima u svojoj župi. Najviše je onih obitelji koje su spremne dobrovoljnim radom pomoći siromašnima, a odmah iza njih su i one obitelji koje su spremne na



bilo koji način pomoći siromašnima. Ovaj broj 46 obitelji svakako predstavlja jedan dobar resurs za budući angažman u župnome Caritasu.

Na osnovi dobivenih rezultata Caritas BKBIH sugerira kako je potrebno raditi više na promicanju solidarnosti i karitativnoga djelovanja u župi. Samo 14,5% obitelji jest ipak manji postotak osobito ako imamo u vidu i druge podatke (one oko broja uposlenih), te stoga predlažemo veći angažman župnoga Caritasa (u suradnji s biskupijskim) na području promoviranja navedenih vrijednosti. Naravno, treba voditi računa da je karitativni angažman, odnosno svjedočenje djelotvorne ljubavi jedan od tri stupa katoličke vjere te stoga treba težiti što većem broju obitelji koji su svjesni svoga poslanja.

Tablica 8.: Vrsta pomoći u odnosu na broj zaposlenih u obitelji (apsolutne vrijednosti)

Vrsta pomoći	Broj zaposlenih u obitelji					Ukupno
	0	1	2	3	4	
Financijski	2	1	2	0	0	5
Materijalno	1	1	2	0	0	4
Dragovoljnim radom	5	6	3	0	0	14
Stručno	1	0	0	0	0	1
Sve navedeno	2	5	4	1	0	12
Nije se izjasnio	88	129	34	7	2	260
Ostalo	0	0	1	1	0	2
Više načina	0	2	4	2	0	8
<b>Ukupno</b>	<b>99</b>	<b>144</b>	<b>50</b>	<b>11</b>	<b>2</b>	<b>306</b>

Iz ove tablice možemo vidjeti apsolutnu vrijednost obitelji prema vrsti pomoći prema siromašnima i broju uposlenih u obitelji. Zanimljivo je navesti da u dva slučaja imamo obitelji koje nemaju zaposlenih, a ipak su u mogućnosti pružiti financijsku potporu siromašnima. U oba slučaja radi se o umirovljenicima. S druge strane indikativno je navesti da čak 43 obitelji s dva ili više zaposlena člana nije navelo nikakvu raspoloživost za pomoć siromašnima, čak ni u dobrovoljnom radu. Činjenica o kojoj se govori u BiH da dobrovoljni rad ovisi o tomu je li osoba materijalno situirana na osnovi ovih podataka nije potvrđena, te stoga možemo zaključiti da dobrovoljni rad nije isključivo ovisan o materijalnoj situaciji u obitelji nego na prvom mjestu o izgrađenoj svijesti (vjerskim ili humanističkim načelima) samoga pojedinca ili obitelji.

### 3. Prijedlozi i zaključci

S obzirom da je istraživanje rađeno s ciljem upoznavanja situacije u župi, definiranja rizičnih skupina ili pojedinačnih obitelji s aspekta siromaštva u ovom dijelu donosimo nekoliko prijedloga za budući angažman župne zajednice na karitativnom području.

1. Promovirati vrijednosti služenja bližnjemu, solidarnosti i dragovoljnog djelovanja u župi zbog činjenice da je samo 14,5% obitelji izjavilo kako su spremni pomoći.
2. Utjecati, koliko je to u mogućnosti župne zajednice, na poboljšanje ekonomske situacije (zaposlenja) i na poboljšanje zdravstvenoga okružja (osiguranje i medicinske usluge).
3. Posebnu pozornost usmjeriti na:
  - Obitelj s 11 članova u kojoj nema zaposlenih ni umirovljenih.
  - Sve obitelji (13) koje su navele da nemaju primanja, odnosno 11 obitelji u kojima nema ni zaposlenih ni umirovljenih.
  - Četiri obitelji koje su u najtežoj stambenoj situaciji.
  - Četiri obitelji s navedenim oboljenjima u kojima nitko od članova nema zdravstvenog osiguranja.
  - Obitelji u kojima ima osoba s poteškoćama u razvoju.

Ovo istraživanje župe Presvetoga Trojstva Blagaj-Buna o situaciji unutar obitelji može se smatrati jako uspješnim i pored svih nedaća s kojima se župa svakodnevno susreće ("hercegovačka afera", novonastala - poslijeratna prognanička naselja, naselja u kojima su katolici prognani i malo ih vratilo, sumnjičavost i nenaviknutost vjernika na ovakav vid istraživanja, i slično). Naravno, dobiveni rezultati ne mogu pružiti odgovore na sva potrebna pitanja, ali svakako se radi o jako dobrom metodološkom pristupu. Caritas BKBIH koji je u granicama mogućnosti pružio potporu ovoj župi u nastojanju da bolje upozna situaciju na terenu smatra kako je ova metodologija upotrebljiv i za druge župe u BiH. Veći naglasak se pak mora staviti na precizno mjerenje siromaštva.

*Zlatko Malić*



## Došašće i Božić 2009

Treća nedjelja Došašća ujedno je i Nedjelja Caritasa. I u našoj župi obilježena je prigodno. Poslije mise djeca i mladi prodavali su svoje rukom napravljene čestitke za Božić te naš novoizišli broj župnih novina Riječ. Zadovoljni smo osjećajem naših župljana za potrebne i siromašne. Božićni nakit, čestitke i Riječ uspjele su, bar ovaj put zamijeniti one slasne kolače koje obično pripreme i donesu članovi udruga žena naše župe, "Sv. Veronika", koje smo jedva nagovorili da ovaj put pauziraju u svom poslu. Bojali smo se, iskreno, da njihovi kolači ne bace u sjenu druge prigodno izložene predmete, pa smo zamolili naše vrijedne žene da se strpe do slijedeće prigode a sigurno će ih biti. Uspjeli smo prikupiti uobičajeno veliku svotu novca koju ćemo i ove godine upotrijebiti kao i inače potrebe naših župljana koji imaju manje ili nemaju skoro ništa. Neka Bog blagoslovi svaki naš dar!

Karitativna sekcija HKM-a i udruga žena "Sv. Veronika" organizirali su tijekom ovog došašća akciju pomoći u našoj župi za Pučku kuhinju i njezine štićenike u Mostaru. Dio milostinje koju smo prikupljali svake srijede u došašću na misama zornicama (za potrebe župnog karitasa) odvojili smo i kupili nešto osnovnih namirnica za tu svrhu. Zajedno s drugim obiteljima koji su se odazvali našem pozivu, udruga žena naše župe Sv. Veronika, prikupila je nešto od svoje "zimnice" te smo to sve zajedno u utorak, 22. prosinca, odvezli u Pučku kuhinju u Mostaru i predali njihovim djelatnicima. Čini nam se da nismo promašili...

Tijekom ovog došašća mladi HKM-a pripremali su "Božićne česnice". Božićna česnica sastoji se od pogačice ukrašene pšenicom i bršljanom sa tri svijeće u sredini, sve okruženo hrvatskom trobojnicom. Možda ćemo, ako idemo po vanjskoj ljepoti, u izlozima trgovina naći i ljepše božićne ukrase, sjajnije i modernije svijećnjake, ali ovom karitativnom akcijom osim cilja pomoći potrebnima željeli smo probuditi stare običaje i česnicu kakvu su spremali naši preci vratiti na naše Božićne obiteljske stolove. Na kraju mise zornice na Badnje jutro, župnik don Bernard blagoslovio je pripravljene česnice i ponudili smo ih župljanima. Prihod

od prodaje bio je namijenjen za Župni karitas. Nije svaka ispala jednako lijepa, ali župljani su prepoznali naše nakane te smo se ugodno smo se iznenadili kada smo uvidjeli da je bilo premalo česnica za sve one koji su ih poželjeli na svom božićnom obiteljskom stolu. Ovom prigodom zahvaljujemo tvornici svijeća Lumen iz Drinovaca na darovanim svijećama, dragim ljudima koji su nas podržali, karitativnoj sekciji HKM-a, našim župljanima...

Na Badnju večer tiha Božićna pjesma širila se preko razglasa zvona i odjekivala župom. Nošena laganim povjetarcem gdje god bi se čula pretvarala bi užurbani tempo pripreme za sutrašnji blagdan u jedan trenutak radosti. Božić je u našoj župi dočekan pjesmom i molitvom. Misu polnoćku slavili smo u novoj crkvi. Lijepo okićenu sa uređenim jaslicama i prepunu vjernika ispunjala je toplina pripremljenih srdaca koji iščekaju rođenje Spasitelja. Sv. misu Polnoćku s nama je slavio don Zdravko Ivanković koji uvijek rado dođe u pomoć kad god je to potrebno. Hvala mu. U svojoj propovijedi tumačio je tajnu utjelovljenja Boga u čovjeku, tajnu Boga Božića koji se rađa i u ovom vremenu da donese mir. Naš mandolinski sastav okupio se i ovog Božića. Zajedno sa zborovima *Put ljubavi* i *Mir* svirali su i pjevali na sv. misama kroz cijelo božićno vrijeme.

Prvu nedjeljnu misu u Novoj godini s nama su slavili *naši župnici* don Željko Majić i don Ivo Šutalo. Don Željko je u svome kratkom odmoru posjetio i svoju župu. Toliki rad i lijepe uspomene ne zaboravljaju se, tako da je svaki susret s don Željkom posebna radost i zahvalni smo mu kada nađe vremena, navrati, sjeti nas se u molitvi. Znamo da prati naš rad pa ga i ovim putem pozdravljamo i želimo svaki Božji blagoslov. Sadašnji župni upravitelj don Bernard iskoristio je taj dolazak i pozvao don Ivu, don Milu i don Dragu da nam se pridruže. Zbog nedjeljnih obveza po župama nisu svi mogli s nama slaviti sv. misu, ali to popodne proveli smo u župi, blagdanski raspoloženi, puni dojmova s dočeka Nove godine i planova, za neke nove susrete...

[www.zupablagajbuna.ba/vijesti](http://www.zupablagajbuna.ba/vijesti)

## Stepinčevo 2010. godine

Ove godine, 10. veljače, navršilo se pedeset godina od smrti bl. Alojzija Stepinca. Kao i prethodnih godina naša župna zajednica slavi taj dan. Za razliku od prošlih godina ovaj put smo proslavili na malo skromniji ali ne manje duhovan i pobožan način prigodnom trodnevnicom koja je ove godine bila "pastoralnoga" karaktera. Vođeni iskustvima od prošlih godina ovakva skromnija proslava dovela je do različitih iznošenja mišljenja među župljanima. Dok su se pojedini žalili na preskromnost i prejednostavnost, ipak više je bilo onih koji su vođeni primjerom bl. Alojzija Stepinca bili zadovoljni i kojima je godila ta skromnost i jednostavnost proslave Stepinčeva na Buni.

Nakana je bila ove godine staviti naglasak na pastoralna događanja i zajednice koje nose pastoralne aktivnosti unutar župne zajednice, posvećujući posebnu pažnju našim kandidatima za sakramente ispovijedi, pričesti i krizme. Kako kaže naš župnik: "Nadamo se da smo u tome bar djelomice i uspjeli."

Prvog dana trodnevnice u nedjelju, 7. veljače, pod pučkom svetom Misom u 11 sati molili smo Litanije bl. Alojzija Stepinca te blagoslovnu molitvu za sve naše župljane i cijelu našu župu. Drugog dana trodnevnice 8. veljače, slavljen je večernja sveta Misa u 18 sati na kojoj su predstavljeni prvopričesnici, a za vrijeme misnoga slavlja aktivno su sudjelovali članovi dječjeg zbora Put ljubavi koji su pjesmom uljepšali misno slavlje, te sve sekcije koje djeluju subotom u župi (ministranti, pjevači, svirači, čitači, medijska sekcije i druge), svi oni predstavljeni su našoj župnoj zajednici, te smo zajedno s njima molili za njih same i za našu župu a sve po zagovoru bl. Alojzija. Trećega

dana trodnevnice na večernjoj svetoj Misi u 18 sati predstavljeni su krizmanici koji su poslije zajedno sa župnikom imali roditeljski sastanak na kojem se razgovaralo o pripremama za sakrament potvrde. Na ovom misnom slavlju sudjelovao je i uzveličao ga zbor mladih Mir, HKM, HKUD Herceg Stjepan, Sv. Veronika, koji su svojim prisutstvom zaista uljepšali

ovaj treći dan trodnevnice. Mladi HKM-a kako to i priliči baš kao i svake godine i ovaj put su aktivno sudjelovali u organizaciji trodnevnice i samog Stepinčeva, priredili su i izveli za drugu i treću večer trodnevnice polusatni Stepinčev životopis u slikama, te tako približili blaženikov život svima koji su bili u crkvi.

Mnogi koji su se zatekli te dvije večeri u crkvi

ostali su oduševljeni finom izvedbom i jasnim slikama iz života koji su nam u mnogočemu približili život bl. Alojzija Stepinca i njegov križni put kroz koji je prolazio. Sva tri dana pripreme i na sam blagdan molili smo zajedno Litanije bl. Alojzija Stepinca ispred blaženikova kipa u našoj crkvi.

Na sam dan, Stepinčevo, 10. veljače, svečana sveta Misa slavljen je navečer u 18 sati, a predvodio ju je svećenik Splitske nadbiskupije don Boris Vidović u koncelebraciji s dvadesetak naših svećenika iz Mostara i susjednih župa.

Nakon svete Mise sve aktivne grupe i zajednice u našoj župi pozvane su u dvoranu bl. Alojzija Stepinca (stara crkva) na prigodni domjenak i druženje. Za svećenike i časne sestre (njih tridesetak) priređena je večera u župnome stanu.

Tako i ove godine prođe još jedno Stepinčevo u našoj župi, skromno, mirno, jednostavno i pobožno, baš kao što bi i naš Lojzek želio!

*Slavko Raguz*



## Isus je uskrsnuo!



Korizma je liturgijsko vrijeme crkvene godine kroz koje se vjernici pripremaju za veliki blagdan kršćanske vjere, blagdan Uskrsa. Korizmeno vrijeme obilježeno je ozbiljnim promišljanjem po Božjoj Riječi, ali i intenzivnom izgradnjom sebe kao osobe, kako bismo u svjetlu Objavljenog izrasli u nove ljude po mjeri Isusa Krista. Kroz korizmu smo pozvani na pokoru i molitvu, te činjenje dobrih djela. To je vrijeme sijanja i klijanja novoga života, jer što posijemo to ćemo sigurno i žeti!

Pokorničko vrijeme, korizma, započinje Čistom srijedom, Pepelnicom i traje do Mise Gospodnje na Veliki četvrtak. Ona nas uvodi u otajstva Velikoga tjedna koji započinje s nedjeljom Muke Gospodnje - Cvjetnicom. Tako je započelo i u našoj župi vrijeme posta, molitve i djela milosrđa. Kao i uvijek, korizmeni petak bio je predviđen za Križni put, a na peti korizmeni petak, koji je ove godine bio na blagdan sv. Josipa, oko dvjestotinjak naših župljana uputilo se na brdo Hum, gdje je bio organiziran župni Križni put. Na dan Cvjetnice imali smo mogućnost pomirenja s Bogom, kako bi što dostojanstvenije i čista srca i duše

ušli u Veliki tjedan. Pod tom Misom blagoslovljene su maslinove grančice, simbol mira, prirodnosti i čistoće.

Ustanovljenjem presvete euharistijske žrtve i gozbe, te svećeničkog reda započelo je uskrsno trodnevlje. Na taj dan, Veliki četvrtak, Isus je slavio posljednju večeru s apostolima na kojoj im je oprao noge i dao zapovijedi ljubavi, te ustanovio Euharistiju kao spomen svoje smrti i uskrsnuća.

Veliki petak, dan strogog posta i nemrsa, naviješta Božje djelo otkupljena po muci i smrti Isusa Krista. Na taj dan pjeva se Muka Gospodnja i ljubi drvo križa. Nema završnoga blagoslova, nego se nakon pričesti uputismo svojim domovima, u tišini i skromnosti.

Na Veliku subotu ogoljeli oltar ukazuje na ozbiljnost suočenu sa smrću, čita se

psalam koji govori o podizanju nadvratnika kako bi ušao Kralj slave, što jasno upućuje na Uskrsnuće.

Obredi Velike subote sastoje se od četiri službe. U prvoj službi svijetla ispred crkve bio je zapaljen i blagoslovljen oganj čiji je plamen svijećama unesen u tihu i tamnu crkvu punu vjernika, kao simbol Krista Svjetla i Kristova uskrsnuća. Zatim je slijedila Služba riječi koja je na dojmljiv način obuhvatila cjelovitost povijesti spasenja do Uskrsnuća, Krsna služba s Litanimjama svih svetih i obnovom krsnih obećanja, te na kraju euharistijska služba, navještaj Gospodinove smrti, radosno slavljenje Uskrsnuća i iščekivanje njegova drugog dolaska.

Svečanu Misu na Uskrs naš župnik don Bernard Marijanović slavio je u prepunoj crkvi pozvavši nas u svojoj homiliji na uskrsnu radost, slavlje uskrsnuća i života i milost zajedništva s Bogom. Nakon Mise župljani su jedni drugima čestitali Uskrs i radosna srca uputili se svojim domovima i obiteljskim druženjima kako i priliči tome danu.

*Martina Rajić*

# Priprava za sakramente

## Priprava za sakramente

Pripreme za sakramente Prve svete pričesti i potvrde pobuđuju veliku pozornost u svim našim kršćanskim zajednicama, ne samo kod samih prvopričesnika i krizmanika te njihovih roditelja i prijatelja nego i mnogo šire. Slavlje prve pričesti nikako ne smije biti samo naš čin, nego čin zajednice. Prva pričest treba biti uključena u rast vjere, a taj rast traje cijeli život. Ona je tek jedan od koraka u našoj vjeri. Kako bi taj korak bio potpun učenike je kroz godinu dana pripremao naš župnik u suradnji s animatorima.

Da bi se prvopričesnici što bolje pripremili za ovaj sakrament, potrebno je pristupiti sakramentu ispovjedi. Tako je u našoj župi dan uoči proslave Prve svete pričesti u 10 sati organizirana ispovijed za sve prvopričesnike i njihove roditelje.

Prve nedjelju u mjesecu svibnju za vrijeme svete Mise u 11 sati prvi je put 38 trećaaša primilo Isusa Krista, te time po prvi put u punini sudjelovalo u sakramentu Euharistije. Toga dana je cijela župna crkva odisala toplinom i bjelinom. Ponosni roditelji i ostala rodbina pratili su svoje prvopričesnike.

Bilo je lijepo vidjeti prvopričesnike, njih 38 u bijelim haljinama kako uz dječji zbor Put ljubavi jednoglasno pjevaju u crkvi koju su ispunili, te kako pobožno prate euharistijsko slavlje.

Nakon svete Mise prvopričesnici su pjesmom zahvalili svojim roditeljima i dragome Bogu na neizmjernom daru kojeg su primili. Nadamo se da će sada biti apostoli, Kristovi navjestitelji svojim životom, riječima i djelima. Neka ih u njihovu životu prati Krist kojega su primili.

## Primi pečat dara Duha Svetoga

Krizma je jedan od sedam svetih sakramenata. Taj sakrament daje krizmanicima pečat potpune i svjesne pripadnosti Kristu i Njegovoj Crkvi. Ona krizmanike potiče da žive svjesno po svojoj vjeri i da je hrabro svjedoče riječima i životom.

Krizma se može nazvati joj i kršćanskom zrelošću zato što se prvi sakrament, krštenje, prima u djetinjoj dobi i nesvjesno, dok se krizma prima svjesno. To je čin vjere kojim mladi dobivaju pečat Duha Svetoga. Tim pečatom povezani su darovi mudrosti i znanja, savjeta i jakosti, razuma i pobožnosti, te straha Božjeg.

U našoj crkvi 20. lipnja u 11 sati biskup Ratko Perić uz prisutstvo roditelja, kumova i ostalih vjernika podijelio je sakrament svete krizme. Mladi su se kroz proteklu školsku godinu pripremali za ovaj sakrament i s nestrpljenjem su čekali slavlje. Ovim sakramentom postali su punoljetni i zreli kršćani, te je naša župa tim činom dobila 61

novog svjesnog člana. Liturgijsko pjevanje je vodio zbor mladih Mir. Nakon završenog osmoga razreda krizmanici nastavljaju svoje školovanje u srednjim školama, te se nadamo da će i tamo biranjem vjeronauka potvrditi obećanje koje su dali na krizmi, i tako nastaviti svoju duhovno-kulturno-intelektualnu izgradnju. U misnom slavlju biskup Ratko govorio je krizmanicima o darovima Duha Svetoga, koji je ujedno i najvažniji dar. Nadamo se da će taj dar uvijek cijeniti i da će im bit ispred svih, jer ako to zaborave krizma će za njih biti obična ceremonija koja ne doprinosi duhovnom rastu ni pojedinca niti kršćanske zajednice.

*Marijana Miočević*



## Susret Hrvatske katoličke mladeži u Zadru



Ovogodišnji susret mladih organiziran je s geslom “Da vaša radost bude potpuna” a to je citat preuzet iz Ivanovog evanđelja. Logotip susreta inspiriran je prispodobom o trsu i lozi. Mnoštvo malih krugova formiranih u četiri grozda spajaju se u križ. U središtu križa je hostija oko koje se skupljaju plodovi loze simbolizirajući okupljanje mladih oko Krista, što i jest Susret hrvatske katoličke mladeži. Znak u jednoj cjelini sadrži kretanje iz središta prema vani simbolizirajući tako Isusove riječi “Ostanite u meni i ja u vama”. Na samom početku akademske 2009./2010. god. vodstvo HKM-a dobilo je sve pripremljene materijale za šest radionica i kateheza, kako bi se mogli kvalitetno pripremiti za ovaj susret, te su svi pročelnici i zamjnici dobili svoje teme koje su trebali obraditi kroz predviđene termine za kateheze u Godišnjem radnom kalendaru. Kateheze je pratila i predivna himna susreta. Svaka kateheza imala je svoju misao vodilju. Smisao pretakanja jedne u drugu logičnim slijedom, slijedom ljudskoga života kroz:

*radost izabranja  
radost dozrijevanja  
radost plodonosna  
radost žrtvena  
radost uskrsna  
radost potpuna*

Riječima “Vjerujem da ćete tu radost koju vam Krist dariva donijeti u naš grad Zadar, u Zadarsku biskupiju. Ova mjesna zajednica očekuje vas i želi zajedno s vama posvjedočiti uskrsloga Krista koji je izvor radosti” pozvao nas je zadarski nadbiskup mons. Ivan Prenda. Biskup domaćin susreta mons. Ivan Prenda iznenada u 71. God. umire u Zagrebu. Za biskupa je imenovan dubrovački biskup mons. Želimir Puljić, koji je ponovno pozvao mlade na Susret HKM.

Nakon odrađenih pripremnih kateheza desetak članova HKM-a iz naše župe bili su spremni za odlazak na Susret mladih u Zadar, 8. i 9. svibnja 2010. Uvjet su bile minimalno dvije odslušane kateheze i još dva dolaska na susrete HKM-a. Vrlo rado smo se odazvali na prijedlog župe sv. Mateja da zajedno s njima krenemo u organizaciju zajedničkog putovanja koje je vodio naš župnik don Bernard. Tijekom putovanja mogli smo čuti zanimljivosti o gradu Zadru kao i o samome susretu. Jedna od zadnjih kateheza bila je predviđena za obradu tijekom putovanja pa smo je pripremili zajedno s mladima iz župe sv. Mateja, kao i zajedničku molitvu krunice. Nakon kratkog upoznavanja bilo je dovoljno razloga za još jedan, pohranjen u lijepo sjećanje, Susret mladih.

Pri dolasku u Zadar dočekala nas je kiša, no kratko nakon toga zrake sunca dopirale su sa svih strana i pratile nas za vrijeme svete Mise i zabavnog programa. Iz stare zadarske jezgre mladi su u procesiji, pjevajući i moleći, došli na Višnjik gdje je započeo pripremi



program uz ispovijed. Na samom početku pročitana je brzojav pape Benedikta XVI. Prenosimo Vam dio lijepih misli ovog brzojava: "s Vama molim i za Vas molim, molite se za svećenike i nova duhovna zvanja i ako osjećate poziv, odazovite se, radost je neprocjenjiva, ... ostanite glasnici božije ljubavi i istine u svijetu".

Biskup Ante Ivas obratio se prisutnoj mladeži riječima: "Mladi, volim Vas, Vi ste utješna riječ ovoga susreta. Ostanite postojani da Vas i dalje volimo."

Nakon toga domaćin susreta, biskup Želimir Puljić obratio nam se riječima "Ivane mi smo tu, kako si i želio" nakon čega je uslijedio gromoglasan pljesak k nebu u znak sjećanja i zahvalnosti pokojnom nadbiskupu mons. Ivanu Prendiću. U svojoj propovijedi želio nam je pokazati način na koji nam Isus želi otvoriti oči u stvarnosti koja nam izmiče. Govorio je o suboti koju povlašćujemo za vrijeme izlazaka i tražimo lažne vinograde, gdje nam se nude poroci lažne punine. Radost nije osjećaj koji prolazi, ona ostaje u nama i mi u njoj. Istinsku radost Isus nam želi priuštiti na ovakvim susretima i euharistiskim slavljima. On šalje mlade koji bi svjedočili Njegovu vjeru i u njoj našli radost, jer nisu nositelji radosti koji ne ostanu u vjeri čvrsto vezani, kao trs. Krist po sakramentima i ljubavi diže naše srce i duh, diže nas iz padova i upravlja nam korake k radosti. Svi smo pozvani donositi rod prave radosti, istine, pravednosti i poštovanja. To je naš životni poziv. Pozvao nas je na molitvu za dostojanstvo izvršenja svojih dužnosti, jer Isus treba naše mladenačko oduševljenje vjerom. Ovakvi susreti nisu manifestacije brojnosti nego postojanosti u nauku vjere i apostolata. Njima svjedočimo vjeru svojih predaka, te svu ljepotu



zajedništva. I za kraj propovijedi kao poruku mladima šalje: "Crpimo radost slaveći spomen njegove ljubavi, slaveći Euharistiju. Povezanost s Njim hraneći se kruhom koji je s neba sišao. Zajedničkom molitvom zahvaljujmo i sve stavljajmo u ruke koje sve razumiju. On je zvijezda jutarnja koja obasijava našu stazu života i zato pjevamo: Tvoga vina, vina ljubavi, prepuna je naša čaša, kako je s braćom dijelim potpuna je radost naša."

U duhu radosti nakon liturgijskoga slavlja i zabavnoga programa deseci tisuća mladih krenuli su prema župama domaćinima u kojima smo bili smješteni, neki na obalama, a neki na otocima. Naša župa sv. Martina - Ljubač nalazila se nedaleko od Zadra, smještena uza samu obalu. Ta župa u organizaciji s don Zoranom bila je naš domaćin te smo u njoj proslavili nedjeljnu svečanu svetu Misu s liturgijskih pjevanjem, čitanjima, molitvom vjernika i prinosom darova zajedno s mladim iz Slavonskog Broda, koji su također bili smješteni u njoj. Što drugo ponijeti u dalamtinsku župu nego misno vino s hercegovačkog velog kamena i kruh ispod šača. Prinijeli smo također i majicu susreta HKM u Zadru za uspomenu i sjećanje na sve mlade koji su ovaj vikend pohodili Zadar. I dalje nas je pratio blagoslov s neba i prelijep dan, te smo ga iskoristili za ručak na otvorenom i početak ljetnih radosti.

Svaki trs bilo gdje posaden ima svoj životni tijek, kroz formiranje, rast, dozrijevanje, uživanje ploda i širenje radosti s ciljem "da radost bude potpuna" u cijeloj svojoj punini, ljepoti mladosti, vjeri i ljubavi.

*Marina Rajić*



## Pod zaštitom Presvetog Trojstva



Naša župna zajednica Blagaj-Buna proslavila je 30. svibnja patron župe Presveto Trojstvo. Vjernici su se za ovaj svečani dan pripremili kroz trodnevnicu tijekom koje su tri večeri propovijedali župnici iz naših župa.

Prvu večer trodnevnicе u četvrtak 27. svibnja, sveta Misa slavlјena je u našoj župnoj crkvi na Buni. Predvodio ju je don Mladen Šutalo, župni upravitelj u župi sv. Ivana u Mostaru, a svojim pjevanjem misno slavlјe uljepšao je naš dječji zbor *Put ljubavi*. Vjernici su imali prigodu ispovjediti se prije svete Mise te sudjelovati na svibanjskoj pobožnosti uz Litanije Presvetom Trojstvu.

Kao i svake godine, drugi dan trodnevnicе obilježili smo malom biciklijadom naših mladih, krizmanika i djece, od župne crkve na Buni do one u Blagaju. Svibanjska pobožnost i misno slavlјe započelo je u crkvi u Blagaju u 17 sati. Svetu Misu predvodio je don Tomislav Ljuban, župnik župe Ploče-Tepčići.

U subotu, 29. svibnja, svetu Misu na Buni predvodio je naš bivši kapelan don Mile Vidić. Misno slavlјe uzveličao je mješoviti zbor župe

Gradina. Toga dana u 20 sati započela je tradicionalna manifestacija s nazivom “Neka pjesma Bunom teče”, susret folklor, koji je organizirao HKUD *Herceg Stjepan* ispred Pastoralnoga centra bl. Alojzija Stepinca. Na tom susretu sudjelovalo je osam HKUD-ova iz naših susjednih župa, a prigodni zabavni program nastavili su mladi HKM-a.

Na samu svetkovinu Presvetoga Trojstva, u nedjelju, 30. svibnja, svečana sveta Misa bila je u 11 sati u crkvi u Blagaju. Misu je predvodio don Ivan Štironja, vikar za pastoral naših biskupija, u koncelebraciji s još pet svećenika, a na Misi je pjevao zbor mladih *Mir*.

Za vrijeme misnoga slavlјa kršten je novi član naše župne zajednice Jakov Soldo kojeg je krstio fra Petar Vlašić, bivši župnik ove župe. Lijepo vrijeme i ugođaj pratio nas je cijelo vrijeme, što je omogućilo i ugodno druženje u dvorištu župne crkve u Blagaju. Za atmosferu pobrinuli su se bečari, a ni naših hercegovačkih kola nije nedostajalo.

*Martina Maslač*



## Promocija CD-a “Slavimo te, Oče” na Buni

U dvorani bl. Alojzija Stepinca u Pastoralnom centru na Buni 27. lipnja u 20 sati bila je upriličena promocija CD-a duhovne glazbe s nazivom “Slavimo Te, Oče”. Na CD-u je deset pjesama koje pjevaju zbor mladih Mir i dječji zbor Put Ljubavi. Ovi župni zborovi, uz redovito pjevanje i sviranje na svetim Misama nedjeljama i blagdanima, našli su i vremena i volje za ovaj glazbeni projekt. Rad na CD-u započet je 2008. god. kada je župnik na Buni bio don Ivo Šutalo, a uz podršku i odobrenje sadašnjega župnika don Bernarda Marijanovića uspješno priveden kraju. Don Ivo je autor teksta i glazbe većine pjesama. Studijsku obradu radio je glazbeni studio “Vista” iz Opuzena pod ravnanjem gosp. Jašara Murtezanića i aranžera gosp. Marka Nikolca. Ovaj CD plod je i nesebičnoga rada i zalaganja tolikih pjevača i pjevačica koji su pod vodstvom naših svećenika kroz godine postojanja nastojali obogatiti liturgijska slavlja. Kada je don Željko Majić za vrijeme svoga župničkoga djelovanja na Buni osnivao zborove, s oltara je pozivao: Dođi i Ti pa se kao živo kamenje ugradi u svoj duhovni dom.

Poziv smo s oduševljenjem prihvatili, rado dolazili na probe, zajedno učili i rasli. Generacije su stasale. Iako možda danas neki nisu više aktivni članovi naših zborova i dekretom nisu na Buni, ugradili su sebe u veliki projekt ove župe s naslovom “Slavimo



te, Oče”. Svi zajedno, kako sadašnja generacija koja je snimila ovaj CD, tako i generacije prije, nastojali smo u prvom redu dati slavu Bogu. Stoga se nismo previše ni dvoumili oko imena CD-a. Sav naš rad i pjesma izraz su ljubavi prema Bogu. Mnogo je zborova koji su bolji od nas. Mnogi su snimili i svoje nosače zvuka na visokoprofesionalnoj razini. I mi smo nastojali da ovo što smo stvarali bude u skladu sa strukom - profesionalno, no još više od toga željeli smo da se u ovom uratku čita ljubav prema Presvetom, te ljubav prema Crkvi i svakome čovjeku. Stoga se nikada ne ćemo zastidjeti ni pridjeva da smo amaterski zbor. Jer amaterski ne znači: neprofesionalno, neznalački, nego djelo iz ljubavi. Dao Bog da svi oni koji ovaj album budu slušali to osjete i ozračje te iste ljubavi pronose. Ovom prigodom od srca zahvaljujemo svima koji su na bilo koji način pomogli izlazak našega CD-a. Svima njima, kao i slušateljima našega CD-a želimo svaki Božji blagoslov.

*Kristina Ćorić*



## Kroz pjesmu i ples

Zahvaljujući našem župniku don Bernardu koji nam je prezentirajući svoju ideju o samostalnom radu naše folklorne sekcije, u suradnji s Bečarima i Dječjim folklorom, pomogao da tu ideju i ostvarimo na način formiranja jednog HKUD-a, mi smo u studenom prošle godine i registrirali kod nadležnih državnih tijela društvo s nazivom Hrvatsko kulturno-umjetničko društvo Herceg Stjepan.

U sklopu Društva djeluje pet skupina, i to: Bečari, Tamburaši, Folklor mladih, Dječji folklor i Dramska sekcija. Od samoga osnutka Društva na čelu s Upravnim odborom možemo se pohvaliti dobrim i uspješnim radom u ovoj protekloj godini.

Početak nije bio lagan, nismo imali nikakvih financijskih sredstava kojima bi smo mogli pokriti troškove i rad Društva, potrebe su bile iznad naših mogućnosti ali naša volja i želja za radom ipak je bila iznad toga. Malo pomalo, uklapajući se u takav društveni život zajednice počeli su pristizati prvi rezultati. Pišući projekte na Federalno Ministarstvo, Vladu Republike Hrvatske te druge institucije, pristizale su i prve financijske donacije.

Ono što je bilo osnovno da bi HKUD moglo funkcionirati kao takvo bilo je nabavljanje instrumenata za tamburaški sastav, te smo prvenstveno radili na tome. Nabavkom instrumenata, koji su stigli iz Slavonije, tamburaši su dobili svoje mjesto u Društvu.

Bečari kao i folklor mladih i djece su već do tada prezentirali korake naše Hercegovine. Broj nastupa se polako povećavao a i Društvo se širilo. Društvo broji nastupe po cijeloj našoj Županiji, bilo da su nastupali samo Bečari, ili samo Folklor mladih i djece ili u kombinaciji jednih i drugih.

Kao i prošle godine na proslavu Presvetoga Trojstva u našoj župi i ove smo godine, ali kao HKUD, organizirali Susret folkloru na zadnjoj večeri trodnevnice. Susret je organiziran 29. svibnja ispred pastoralnog centra bl. Alojzija Stepinca na Buni.

Nastupom deset KUD-ova, uz raspjevane i vesele Hercegovce večer je prošla veselo i uspješno. Uz pomoć donacija i sudjelovanja svih članova našega Društva kao i ostalih sudionika, proslava se i održala onako kako smo zamišljali.

Jedan bitan nastup koji ne smijemo zaboraviti jest nastup našega Društva u Slavoniji u srpnju ove godine. Naši prijatelji Slavonci ugostili su nas po drugi put u svoje domove i pozvali da sudjelujemo u tradicionalnim "Žetvenim svečanostima" njihova kraja. Hvala im na pozivu i gostoprimstvu i nadamo se da će se naš susret uskoro i ponoviti.



Iz dana u dan Društvo se polako sve više i više širilo, ne samo svojim nastupima i donacijama nego i novim članovima kojih sada ima oko pedeset, aktivnih i redovitih. Naša želja jest svakako da se taj broj još više poveća, i to prvenstveno broj djece koja bi rasla i bila dio Društva. Još jedan vidljivi znak da Društvo ide naprijed jest i sada već pomalo aktivna ideja za uključivanjem novog instrumenta u Folklor

mladih, i to lijarike koja bi potkrijepila ples Lindu, kao i nabava novih hercegovačkih nošnji za djecu i mlade. Nadamo se da će sve naše ideje, ove iznesene ali i one još uvijek samo zamišljene uskoro biti i ostvarene.

Pohvalno je i moramo spomenuti donacije Federalnog Ministarstva BiH u iznosu od 3000 KM, Vlade RH u iznosu od 25.000 KN, i svih onih koji su na bilo koji način potpomogli rad ovoga Društva.

I tako smo putujući našom Hercegovinom, pjevajući i plešući, i šireći naše običaje i ovu godinu uspješno priveli kraju. Nadamo se da će i sljedeća godina biti kao i ova ako ne i bolja, uz veći broj članova, sredstava i rada. Ovom prilikom Društvo se zahvaljuje svima koji su pomogli u njegovu radu i na čelu s Upravnim odborom cijeloj župnoj zajednici želi Sretan i blagoslovljen Božić i uspješnu Novu godinu.

*Svjatlana Miočević*

## Susret biskupa i svećenika Puljića u Blagaju



U subotu, 7.kolovoza 2010., u blagajskoj pustoj crkvi dogodio se susret biskupa i svećenika Puljića sa svojom rodbinom. Misa je započela u 11 sati, a predvodio ju je vrhbosanski nadbiskup, kardinal Vinko Puljić. Hamiliju poslije evanđelja izrekao je zadarski nadbiskup Želimir Puljić. Koncelebriralo je još osam svećenika Puljića i nekoliko drugih svećenika. Susret se dogodio na inicijativu kardinala Puljića, a povodom njegove četrdesete godišnjice misništva i dvadesete godišnjice biskupstva. Tom prilikom se okupila, i crkvu ispunila bliža i daljnja rodbina Puljića koja je stigla sa svih strana domovine i svijeta. Kardinalovi korijeni su iz blagajske župe, u toj crkvi je služio svoju drugu mladu misu. U ovoj staroj blagajskoj crkvi, koju često, zbog preživjelih godina i rata, nazivamo „oronulom staricom“, kršten je i krizman kardinalov otac Ivan, a sagradio ju je 1908. ondašnji župnih fra Ivo Božić. Misno slavlje uljepšao je župni zbor svojim sudjelovanjem, a propovijed s

naslovom „Ne dijelimo se“ održao je kardinal Vinko Puljić. Govorio je o našoj državi, Bosni i Hercegovini, te o dijeljenju jednog naroda unutar države na Bosance i Hercegovce.

„U ova moderna vremena zaboravili smo svoje korijene. Rasuti po svijetu zaboravili smo se! Smatrao sam važnim da se nađemo i zajedno obnovimo svijest naše krvne veze i naših korijena. Jedna podjela me posebno dira, a to je podjela Hrvata na Bosance i Hercegovce. Ne dijelimo se, ne udaljavajmo se jedni od drugih! Ako nas je zemaljska udaljenost udaljila, neka nas vjera i rodbinska krv zbliži!“

Zaista je bilo lijepo vidjeti većinu pripadnika velike obitelji Puljić na jednom mjestu, u jednoj crkvi. Neka se to jedinstvo prenese u svakodnevni život, sve za veću slavu Božju.

*Daria Puljić*

## Uspješna godina HKM-a

Još jednu HKM-ovsku godinu uspjeli smo privesti kraju, te je kao jednu od uspješnijih i kvalitetnijih godina radom pohranili u arhiv. Svjesni činjenice da je iza nas, s užitkom se prisjećamo. Naime, po dolasku novoga župnog upravitelja don Bernarda Marijanovića u našu župu odmah smo ga bombardirali s mnogo informacija, između ostaloga s našim HKM-om. Na početku je tražio da mu mi osobno pokažemo što radimo i kako smo do sada radili. Vjerojatno se većina sjeća našega prvog sastanka s don Bernardom i početka ove akademske godine. Bili smo i tada ponosni na naš dosadašnji rad i putovanja, ali ne i na organizaciju naših dužnosti. Zbog toga smo odmah na početku i napravili godišnji radni kalendar i pokazao se korisnim. Pročelnicima i zamjenicima sekcija dali smo priliku da se pokažu i organiziraju rad unutar svojih

sekcijama, te se i to pokazalo korisno, kako osobno tako i na korist rada HKM-a i župe. Pravila u organiziranju i kreiranju putovanja ipak su na kraju pokazala svoju dobru stranu i tu smo također svi mogli nešto naučiti. Naš godišnji radni kalendar nazvali smo *Srijedom na Buni*, samo u malo izmijenjenom terminu održavanja od prošle godine, umjesto u 19,30 sada u 20 sati. Također smo definirali srijede u mjesecu, gdje je prva bila rezervirana za molitveni susret, druga za gostujućeg predavača, treća za rad sa sekcijama a četvrta je predviđena za pripreme kateheze za Susret mladih u Zadru. Na samom početku pri planiranju

i organiziranju željeli smo nadopuniti, izmijeniti, te učiniti pristupačnijim za primjenu Pravilnik i Poslovnik koji su do sada bili na snazi. Na tome ćemo nastaviti raditi kroz ovu akademsku godinu.

### **Akademsku 2009./2010. započinjemo:**

**U listopadu** Skupštinom HKM-a na kojoj glasujemo za predloženo vodstvo HKM-a, usvajamo već unaprijed pripremljeni godišnji radni kalendar. Kroz listopad slušamo i vrlo zanimljivo predavanje biskupijekih djelatnika Dijane Zelenike i Radoslava

Dodiga o mogućnostima i načinima djelovanja u okviru Župnoga caritasa.

**U studenom** započinjemo s pripremnim sastancima i izradom materijala za socijalno-pastoralnu kartu naše župe s djelatnicima caritasa Biskupijske konferencije



Bosne i Hercegovine. Animatorska sekcija uključuje se u održavanje župne kateheze najmlađima (djeci 1. i 2. razreda) i starijim razredima.

**U prosincu** Misama zornicama i katehezama pripremamo se za Božić. Posvećujemo se karitativnom radu kroz advent. Na Misama zornicama jedan dan u tjednu prikupljamo novac za potrebe caritasa. Na Nedjelju caritasa izdajemo i prodajemo novi broj lista *Riječ*, te također sudjelujemo s udrugom žena *Sv. Veronika* u prodaji kolača, te prodaji dječjih rukotvorina izrađenih na dječjoj medijskoj sekciji. Izrađujemo i božićne jaslice. Na jutro zadnje zornice prodajemo

prigodne božićne čestitke te novcem od prodaje pomažemo Pučkoj kuhinji. Liturgijska sekcije sa zborovima i tamburaškim sastavom intenzivno se priprema za Božić i božićne blagdane.

**U siječnju** sudjelujemo na Misi zahvalnici zahvalni na protekloj godini, radu, blagoslovu i ljudima koji su nas podržavali i poticali da idemo dalje, te uložili sebe u izgradnju HKM-a sve do danas.

**U veljači** pripremamo proslavu našega pastoralnog zaštitnika bl. Alojzija Stepinca 10. veljače. Predvođeni liturgijskom sekcijom HKM se uključuje u trodnevni večernji program predstavljanja crtica iz Stepinčeva života čitanjem određenih odabranih ulomaka. Zbor mladih *Mir i Put ljubavi* pripremaju poseban program pjesama za tu svečanu svetu Misu. Dvodnevno skijanje na Blidinju biva zaslužena nagrada za pročelnike i zamjenike sekcija, kao i neke aktivne članove.

**U ožujku** lagano počinjemo s pripremama za Uskrs i pripremom Križnoga puta mladih na Hum. Također u ovom mjesecu, slušamo vrlo zanimljivo predavanje don Ivana Štironje na temu "Svećenik - svjedok Kristov".

**U travnju** počinjemo s intenzivnim pripremama za Uskrs i uskršne blagdane. HKM sudjeluje u Križnom putu mladih, te na susretima srijedom organizira Križni put u našoj crkvi. Gost predavač ovoga mjeseca bila nam je članica HKM-a Kristina Ćorić s temom "Learning to love" što je bio moto susreta predstavnika svih nadbiskupija iz cijeloga svijeta u Rimu, gdje je



bila predstavnica naše nadbiskupije. Prenijela nam je dojmove i iskustva mladih s njenog sedmodnevnog boravka u Rimu.

**U svibnju** točnije 8. i 9. svibnja odlazimo na Susret mladih u Zadar sa župom sv. Mateja iz Mostara s duhovnim voditeljem don Bernardom. HKM organizira javnu tribinu za sve župljane s temom: "Kao živo kamenje ugradi (se) u svoj duhovni Dom" s gostom predavačem don Željkom Majićem. Počinjemo i s pripremama za proslavu Presvetoga Trojstva u lipnju, čistimo i uređujemo župnu crkvu u Blagaju i na Buni, te sudjelujemo u organizaciji i pripremama za susret folkloru "Neka pjesma Bunom teče".

**U lipnju** privodimo kraju sve započete obaveze. Uže i šire vodstvo organiziraju sastanak pripreme za Drugu skupštinu HKM-a. Završno proglašavamo usvojenim novi Pravilnik HKM-a, te umjesto Poslovnika imamo Godišnji radni kalendar. Zaključujemo funkcije unutar HKM-a za sljedeću 2009./2010. god. Sljedeću akademsku godinu potrebno je izabrati novog predsjednika/predstavnicu HKM-a. Nove kandidate biramo Pravilnikom predviđenim načinom glasovanja. Mjesto potpredsjednika i tajnice ostaju nepromijenjeni. Neke se funkcije pročelnika i zamjenika rotiraju, te bivaju izabrani novi. Također zaključujemo i financijski dio rada HKM-a. Pročelnici i zamjenici sekcija do početka akademske 2010./2011. dobivaju zadaću napisati plan i program rada unutar



sekcija, kao i mali financijski projekt za njihov kvalitetniji rad financiran iz budžeta HKM-a. Na Drugoj skupštini također kao mali znak zahvalnosti uručujemo zahvalnice pročelnicima sekcija na izrazitom trudu i zalaganju. Nezaobilazan događaj koji ovdje svakako treba spomenuti jest promocija CD-a "Slavimo te Oče" zborova liturgijske sekcija zbora mladih *Mir* i dječjeg zbora *Put ljubavi* 27. lipnja 2010.

I nije malo!

Unatoč odbijanju i negiranju stvari i pravila u početku, ova godina i naš rad pokazali su da pravila i organiziran rad stvaraju kvalitetu. Ali na kvaliteti treba raditi i ova godina može biti samo jedan korak težnje k tomu. Najbolji prijatelj kvalitetnog rada jest ODGOVORNOST. Nju posebno naglašavam i nadam se da će nova godina donijeti još bolje rezultate. U HKM-u nema mjesta za međusobno natjecanje, ali ima mjesta za natjecanje u darivanju sebe i posvećenosti radu i životu kroz pastoral mladih. Ovogodišnji entuzijazam, trud i rad donijeli su mnogo zanimljivosti i radosti. Bilo je ove godine suza i smijeha, pjesme i plesa, malih i velikih trzavica, ali i zagrljaja i prijateljskih poljubaca. To je sasvim normalno i sastavni je dio života. Nadam se da smo svi u ovoj godini izvukli poneki trenutak zajedničke radosti i zadovoljstva i da smo mi baš ti koji nosimo HKM ove župe i na to trebamo biti ponosni. Ako nismo ovu godinu dali sve od sebe, bili odgovorni i pravedni prema svojim prijateljima, imamo priliku uraditi to i kroz sljedeću godinu. Vjerujte svako urađeno dobro djelo višestruko se vraća blagoslovom. A rad je svakako dobro djelo. HKM i postoji zbog nas i mi ga trebamo dalje graditi i izgrađivati. Vjerujem da će ova godina biti dobar posađen trs na plodnoj Gospodnjoj njivi i svake godine donositi sve bolji i bolji rod.

Zahvaljujem svima koji su ovu godinu učinili vrijednom za pamćenje i dragocjenom iskustvima koje smo stekli u njoj, prvenstveno užem vodstvu HKM-a, te pročelnicima i zamjenicima sekcija, kao i članovima. Nadalje, hvala našem don Bernardu na duhovnoj podršci, financijskoj potpori i pomoći, te ohrabrenjima pri svakom našem zajedničkom koraku u radu HKM-a.

Marina Rajić

## Danas je tvoj dan za sreću

I sam naslov nam sve govori. Nasmiješi se i budi sretan. Zašto nam je potrebna briga, ljutnja i takve stvari kada je jednostavno nasmiješiti se i biti sretan. Zašto uvijek sve preuveličavamo, neka mala sitnica nam zasmeta i odmah nastupa ljutnja, vika i još tome slične reakcije. Život je dar Božji. Bog nam je podario život kako bi smo mu se veselili, kako bi u njemu uživali i k tome druge oko nas razveseljavali. Nabaci jedan smiješak i već si ljepši, duša ti je poletnija, srce ti je veseliše, a i druge, ma koliko oni možda bili umorni, odmah razveseliš. Malo se dijete smiješi i bez razloga, uvijek veselo i bezbrižno. Smije se za svaku malu sitnicu. Mislim da bi smo i mi tako trebali. Veseliti se svakoj sitnici, a ne tražiti razloge za tugu. Ne možemo znati koliko ćemo živjeti, to zna samo Bog. Ali upravo zbog toga moramo živjeti kao da nam je danas posljednji dan.

Živi za danas, jučer je prošlo, a sutra možda nikad ne će doći. To neka nam bude moto, te ako se budemo toga pridržavali promijenit ćemo svoje mišljenje o životu i radosti, naravno na bolje. Život je jedan, kratak je, te možda nama ne dovoljan za sve ono što bismo htjeli uraditi. Bog ti je podario osmijeh, treba ga iskoristiti najbolje. Jedan osmijeh može promijeniti mnogo toga. Ako pokušamo nasmijati tužno lice i ako to uspijemo i mi ćemo se lijepo osijećati. Osmijeh ne traži puno ali zato puno znači. Iskoristi svaki dan, živi za danas. Ako zamisliš da treba živjeti svaki dan kao posljednji, ako uz to uključiš da je dan dug, možeš štošta toga uraditi.

Ljudi smo pa se zbog problema moramo brinuti, no ne toliko. Kako došlo, tako prošlo. I oni će se jednom riješiti i njima će jednom biti kraj. Ne ljuti se na sve i svašta. Jednostavno nastup bjesnila ostavi za sutra, a pobrini se da danas budeš sretan. Mislim da nam ne bi bilo ugodno kad bi nam netko rekao: "O, kako si ružan namrgođena lica!" Zato ne dopusti da ti to itko ikada kaže. Čak je i znanstveno dokazano da osmijeh tjera iz nas negativnu energiju. Zato osmijeh na lice i zaboravi brige!!! :)

Dragica Tikvić

## (Z)Animacija mladih

### Što znači animirati, tko je animator?

Animirati znači zabaviti, razveseliti, oduševiti odnosno "dati dušu, dati život".

Animator je poziv, odnosno, to je osoba koja osjeti poziv da bude animator i koja je spremna žrtvovati se za druge. Pitamo se zašto se odazvati na taj poziv, otkuda snage animatorima za taj "posao"?

Razloga je mnogo. Danas imamo različite animatore, i to turističke animatore, rodendanske ali i kršćanske animatore. Kršćanski animator jest mlada osoba koja je neposredno i trajno uključena u zajednicu mladih, koja se dariva mladima dijeleći s njima iskustva, vrijednote, nade, probleme.

Biti animator znači darivati se, izgrađivati, svjedočiti ljudske i evanđeoske vrijednote u svome životu, biti odgovoran član zajednice. Animator može biti svaka osoba koja je spremna zauzeti se za čovjeka, te iako je svjesna svojih slabosti, oslanja se na Boga i Crkvu kako bi ostvarila svoj poziv. To je osoba koja se dariva prije svega mladima i koja provodi svoje vrijeme, svoje sposobnosti na odgoj mladih.

Djelovanje animatora jest raznovrsno ali prije svega odgovorno; on oživljava one koji su klonuli duhom, potiče one koji su sputani, prenosi radost, daruje osmijeh, hrabri one koji su malodušni usmjeravajući ih prema Kristu.

Animator potiče sve oko sebe da budu animatori, svoje prijatelje, roditelje, te smo svi mi pozvani biti animatorima u svojim sredinama, u obitelji, u župnim zajednicama. On je blizak mladima na način da im je uvijek spreman pomoći i ohrabriti ih.

### Tko može biti animator?

Kod župnih je zajednica rad animatora važan, jer se oni zauzimaju za čovjeka vođeni riječima Evanđelja i kršćanskim vrijednostima. Animator može biti svatko koji živi svoju svakodnevicu svjedočeći vjeru, šireći ljubav, veličajući Boga. Onaj koji, iako je

svjestan svoje ograničenosti, dopušta Bogu da preko njega učini velika djela.

Osoba koja želi postati animator mora biti svjesna svoga kršćanskog identiteta, svojih vrijednosti u životu, mora biti spremna pomagati rastu vjere, ljudskom rastu i razvoju. Poziv animatora jest poziv na služenje.

Župa je mjesna zajednica vjernika u kojoj su svi odgovorni za njezinu izgradnju. U toj izgradnji mladi animatori imaju veliku odgovornost i ulogu. Mladi su oduvijek bili znak i simbol života.

Njihova uloga jest da pomažu u župnom radu, u dogovoru sa župnikom radeći na duhovnoj i kulturnoj izgradnji župne zajednice, prije svega mladih. Okuplja mlade na molitvu, pomaže kod nedjeljne liturgije, sudjeluje u izvođenju župne kateheze i vjeronauka, pronalazi načine za karitativno djelovanje. Animatori pomažu župniku organizirati župni vjeronauk u pripremi za prvu pričesti i krizmu.

Mnogo je toga što animator može učiniti za župu i za druge. Možda se pitate poslije svega koliko bi jedan animator mogao biti plaćen za svoj posao. Ali animatori svoj poziv uspješno obavljaju uz Kristovu poruku: "Velika je plaća vaša na nebesima."

Svi smo mi pozvani biti animatori i dao Bog da ustrajemo u našem pozivu i ispunimo ga u potpunosti. Što znači biti animator u konkretnom vjerničkom životu:

**A - gape - Bog je ljubav!**

**N - avjestitelj - Evo me!**

**I - skustvo - Prvi sam te zavolio.**

**M - olitva - Biti prijatelj s Bogom.**

**A - kcija - Ti i ja krećemo danas...**

**T - alenti - Talenti se ne smiju zakopati!**

**O - dgovornost - Odgovornost službe.**

**R - adost - Izliječeni od žalosti.**

Marijana Miočević

## Od došašća do došašća

Došašće dolazi od latinske riječi *ad venio*, što bi značilo doći, a pri tome liturgijsko vrijeme očekuje *adventus Domini*, dolazak Gospodina. Dok dani postaju kraći i hladniji, pripremamo se za “Sunce Pravde” koje dolazi kako bi zapalilo naša srca svojim svjetlom i svojom ljubavlju.

Vječna Riječ, koja je izvan svakoga vremena, postala je utjelovljena Riječ u vremenu, te stoga posvetila sve vrijeme. U vremenu došašća očekujemo dolazak Krista kao djeteta u štalici u Betlehemu (prošlost), kao milost u našim dušama i srcima (sadašnjost), te kao suca na kraju vremena (budućnost).

Vrijeme došašća ispunjeno je pripremanjem i iščekivanjem. Svatko se priprema za Božić na svoj poseban način; kupovinom i ukrašavanjem, pravljenjem kolača i čišćenjem. Prečesto se, naime, zaokupimo

materijalnim pripremama, te gubimo iz vida prave razloge našega djelovanja: utjelovljena Riječ dolazi boraviti među nas. Mi bi smo kršćani trebali usredotočiti pažnju na duhovnu stranu Božića, za razliku od sekulariziranog potrošačkog svijeta koji nas okružuje. Usred silne žurbe tipične za ovo doba godine pokušajmo učiniti od ovog vremena došašća vrijeme iščekivanja i čežnje, obraćenja i nade, razmišljanja o nevjerojatnoj ljubavi i poniznosti.

Prilikom kupovine ili pravljenja kolača, prisjetimo se nešto kupiti i pripremiti za potrebite. Dok ukrašavamo prostorije svojih domova, ne smijemo zaboraviti pripremiti mirno mjesto u našim srcima, u kojem će boraviti naš Spasitelj.

Mario Matoš

## Davni Božići

Sjećam se Božića uza zvuk staroga zvonika koji nas je pozivao u Božji hram. Miris kolača se uvukao u svaki dio kuće a mi, djeca, iskradali smo se do sobe pune kolača i uživali.

Sjećam se zimskih božićnih dana davnih godina. Igram se s lutkama i skrivena iza oraha s koljenima čvrsto uglavljenim u blato i prljav snijeg, promatram spremanje vojnika u školu. Zima je hladna. Uđem u kuću i smjestim se pored svete Obitelji ispod božićnog drveta. Zatvorenih očiju pokušavam srcem slušati božićne pjesme i s dječjim smiješkom udišem svježinu bora. Miris mu se širi po cijeloj kući.

Sjećam se neba punog zvijezda i one božićne čarolije koju smo samo mi djeca znali osjetiti posebnim čistim srcima. Držali bi svoje govore božićnoj svijeći i molili je za neko bolje sutra. Tek sada vidim da nam je tada bilo tako savršeno i bezbrižno. A mi smo tražili bolje sutra.

Sjećam se mirisa čaja od kamilice, izgorene narančine kore i mirisa starosti koji nahrupi iz bakine sobe prije

nego joj uđem u sobu kako bih joj dala suhe smokve. I dva udarca štapom o zid. Pam - pam. Zaboravila sam vodu.

Onda niotkuda neka mutna rijeka godina bez smisla i Božića bez čarolije. Dugo sam tražila u zidovima tih godina onu djevojčicu koja je satima udisala miris i svježinu božićnih borova skrivajući po rukama božićne kolače. Shvatih da je davno otišla i prepustila te božićne čarolije drugoj djeci. Odrasla je.

I sada sam tu. Sunce je još visoko na nebu. Pokušavam jagodicama prstiju prepoznati davno već zagletovan dio zida nekada oštećen drškom štapu. Pam - pam.

A oko lusteru lijeno u sparini leluja bakin miris i kopra iz salate. I nekih davnih Božića. Prebrzo. Prebrzo se izmotaše svi ti Božići, tako brzo da im još jasno osjetim mirise u nosnicama. Prebrzo ovo ide. Ne stižem. Ne stignem.

Marijana Perutina

# Glazba kao umjetnost života



Glazba kao umjetnost malo koga danas zanima. U modi su kafići i diskoteke, ide se na ples provesti vrijeme bilo s kim. Ono što čujemo na takvim mjestima katkad je isprazno, stereotipno, gomila buke, više ili manje zbrkane. I kažu da se radi o glazbi. Zapravo riječ je više o buci, buci bez nadahnuća i bez sadržaja, koja se komponira i izvodi kao da je dostojna biti u rubrici koja se zove glazba.

A glazba je umjetnost, ozbiljna umjetnost. Za slušanje glazbe nije dovoljno imati dva savršena uha nego osjetljiv duh. Glazba se sluša cijelim bićem. Ona se osjeća i onda kad se ne poznaje njezina složena tehnika. Može netko ne znati ništa o glazbi, a ipak je čuti. Da bismo je doživjeli potreban je umjetnički osjećaj. Nije svaka glazba - glazba. Ne posjeduje svatko osjećaj za razlikovanje i umjetnički glazbeni duh. To je Božji dar.

Glazba se izražava u melodiji i harmoniji. Melodija je glavna crta i vodeća oznaka pjesme. Motiv koji dominira cijelom kompozicijom i koji se ponavlja. Melodija je nit vodilja koja se uvijek nanovo otkriva, koja se primjećuje u uvijek istim i uvijek novim varijacijama. Melodija je glazbena misao koja nastaje u vremenu, ritmu, pokretu. Sve to nosi i prenosi naglašenu poruku ljepote. U melodiji se uživa. Ona je

poput života. Nastaje u trenutku, raste i razvija se, ima svoju ljepotu.

Glazba je uređena harmonijom tj. suglasjem. To znači zvučanje u isto vrijeme više tonova. Ne jedan za drugim, nego istodobno. Tako nastaju akordi, te se s više tonova obogaćuje melodija, a osnovni ton dobije oslonac i potporu. A kako s notama tako je i s glasovima. Naučiti pjevati znači naučiti zvučati zajedno, naučiti slušati drugoga, dati drugome podjednako pravo da se čuje i izrazi, te naučiti surađivati. A kada se to ne uspije, nastaje nešto što uhu nije ugodno, a zove se disonanca. Zbog toga treba učiti i vježbati.

I život, kao i glazbeni akordi, ima svojih nesuglasja, disonanca. Glazba ih uvijek razrješuje, pravilom umjetnosti. I razrješenje disonanca slijedi svoje pravilo. Bilo bi baš dobro kad bismo i u životu pravilom umjetnosti mogli razriješiti nesuglasja što ih izazivamo.

Glazba nas uči da se s malo može puno učiniti. Malo nota, svega sedam, malo glasa i puno dobre volje, te uporna vježba. Tako se to radi. Tu se vidi kako je uz mala sredstva velik doprinos dobre volje i kreativnosti. Glazba odgaja, nekada možda nesvjesno, ali ukoliko joj se otvoriš postaješ osjetljiviji na svaki zvuk koji dolazi do tebe. S druge strane i za glazbu je potreban odgoj. Zapravo, potrebnija je ljubav. Bez ljubavi ništa ne ide. Ona pronalazi ključ od blaga glazbene škrinje, i mnogo više.

*Ivo Ćorić*



## Život u sjemeništu



Prije nekoliko godina odlučio sam svoj život posvetiti dragome Bogu. Javio sam se tadašnjem župniku a on je moju molbu i želju prosljedio našem biskupu Ratku Periću. I tako nakon osnovne škole na Buni krenuo sam u sjemenište u Travnik. Kad sam došao u Katolički školski centar Petar Barbarić tamo su me čekali svećenici koji upravljaju tom kućom. Prvih nekoliko dana dnevni red kuće bio mi je neobičan i teško mi je bilo naviknuti se. Dan je započinjao molitvom časoslova za Narod Božiji. Nakon molitve slijedila je sveta Misa koju predvodi duhovnik našega sjemeništa. Nakon Mise odlazili smo u školu u kojoj vrijeme provodimo s ostalim učenicima. Poslije školske nastave ostali učenici odlaze doma, a mi sjemeništarcima nastavljamo svoj dnevni program. On se sastoji od vremena za učenje ili kako ga mi zovemo vrijeme studija. Između dnevnoga učenja imamo i malo vremena za predah. Tada uobičajamo da to vrijeme iskoristimo za marendu. Radni dan završavamo onako kako smo ga počeli, molitvom. Nakon večere i molitve odlazimo u

svoje sobe gdje se spremamo za počinak. I tako iz dana u dan.

Osim dnevnih obaveza svaki sjemeništarcima ima vremena za rekreaciju. Tako imamo pjevački zbor koji se petkom priprema za nedjeljnu Misu. Imamo još i glazbeni sastav i športsku sekciju. Mi sjemeništarcima također pomažemo u akcijama za uređivanje naše kuće. Tako pomažemo oko pripreme zimnice a ljeti je svaki od nas zadužen da tjedan dana provede na dežuri. Tada radimo razne poslove kao što je priprema hrane za stoku i slično. Osim što smo aktivni u svojoj kući aktivni smo i van nje. Imamo razne susrete s drugim župama, sjemeništarcima i bogoslovima. Tada se ne obogaćujemo samo društveno nego i duhovno. Mi smo kao jedna velika obitelj koju nadgledaju naši poglavari. Život u sjemeništu jest nešto posebno i lijepo i što mi je uvelike promijenilo i ispunilo život.

*Sjemeništarc Robert Perić*

## Život kao Božji dar

Život. Što je to? Svatko od nas ima razna mišljenja o tom pitanju, pa tako i ja. Za mene je život nešto posebno. Izvor života jest Duh Božji, a mi smo spojeni na taj izvor i on našem tijelu daje cjelovitost. Život ima raznih trenutaka, iako u nekim trenucima pomislim da je samo meni najteže i nikome drugom. Varam se ako tako kažem, jer svatko ima slično mišljenje, samo neki ljudi to dobro skrivaju iza osmijeha. Ali kada mi se dogodi lijep trenutak, osjećam se lagano i pronalazim svoj smisao života.

Sama riječ život budi u nama razne asocijacije. Ali kada spomenemo život kao Božji dar, to je nešto što nijedno zemaljsko biće ne može darovati ni oduzeti. To je život koji se razvija u tijelu majke. Na ovom svijetu ima mnogo ljudi koji ne žele djecu, te ih odbace kao nešto nevrjedno ovoga života na zemlji. Razmislimo malo. To bi dijete sigurno poželjelo da živi, da ima svoj dom i obitelj punu ljubavi, a da mi to tako olako oduzmemo. Jer reče Bog: "Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi podložite..." Ne smijemo misliti da smo mi gospodari cijeloga svijeta, te da možemo upravljati svime, pa i životom većine djece i ljudi. Ne! To je Božji dar. Bog je taj koji ima pravo oduzeti život, kao što ga je i darovao. Ako je Bog poslao na svijet neko dijete, ono se treba roditi bez obzira na sve, kao što je Marija rodila sina Isusa da spasi svijet od grijeha i da nam da smisao ovoga života. Pa možda bi i to dijete kojemu nismo dali priliku živjeti moglo spasiti nekoga kome je potrebna pomoć. Mi znamo da je život pun uspona i padova, te da nam je potreban netko tko bi nas podržavao i pomagao u svemu što radimo. Vrijednost života? Pa to je neprocjenjiva vrijednost o kojoj ljudi rijetko razmišljaju. Oni ne razumiju kolika je to vrijednost. Kako je lijepo kada nekome spasimo život, a onda je sigurno još ljepše život darovati. On



nam donosi osmijeh, tugu, sreću, radost, suze... Kada bih počela sve to nabrajati, ne bi mi bilo kraja. Sve je to lijepo. No, život ljudi ugrožen je nasiljem, terorizmom, ratom. Čovjekov život prolazi od trenutka dok je još u majčinoj utrobi, pa kroz djetinjstvo u mladost, te u stariju životnu dob i na kraju u duboku starost. Čovjek je isti i u trenutku začeća i u trenutku smrti. On se ne mijenja, on i dalje ostaje čovjek, kakav je god, bolestan ili zdrav.

Život je lijep. Ljudi koji to ne misle, oni samo gledaju tužne trenutke koji im se događaju, ali kad pogledamo s optimistične strane, život je neopisivo lijep. O smislu života da i ne govorimo. Mislim da ne postoji čovjek koji se nije zapitao: "Bože, što ću ja na ovome svijetu?" Samo postojanje jest smisao života, ali ako mi nemamo neki naš smisao život gubi vrijednost u našim očima. Ljudski život bi trebao biti kao neka neobična avantura. Tužno je vidjeti kako ljudi imaju neke neutralne osjećaje u životu. Oni baš život i ne shvaćaju kao avanturu. Nedostaje im strast za životom. Treba znati uživati u svojim osjećajima, podijeliti ih s osobama kojima vjerujemo, potpuno ih osjetiti i istražiti ih, jer njih je Bog stvorio i trebamo se znati nositi s njima. Mislim da ljudima uvijek treba poticaj najdražih kako bi nastavili živjeti i pronalaziti nešto u čemu bi se usrećili.

Budite spremni na razna iskustva u životu, pokušajte ostvariti svoje snove, stvorite svoj smisao, uživajte u životu i to uživanje nemojte uskratiti drugom ljudskom biću koje se trebalo roditi, te ljudima koji također imaju svoj životni smisao i svoje snove. Veselite se svakom novom danu, jer nikad ne znate kad će doći vaš sudnji dan i zahvalite Bogu baš iz jednog razloga, a taj razlog je to što postojite.

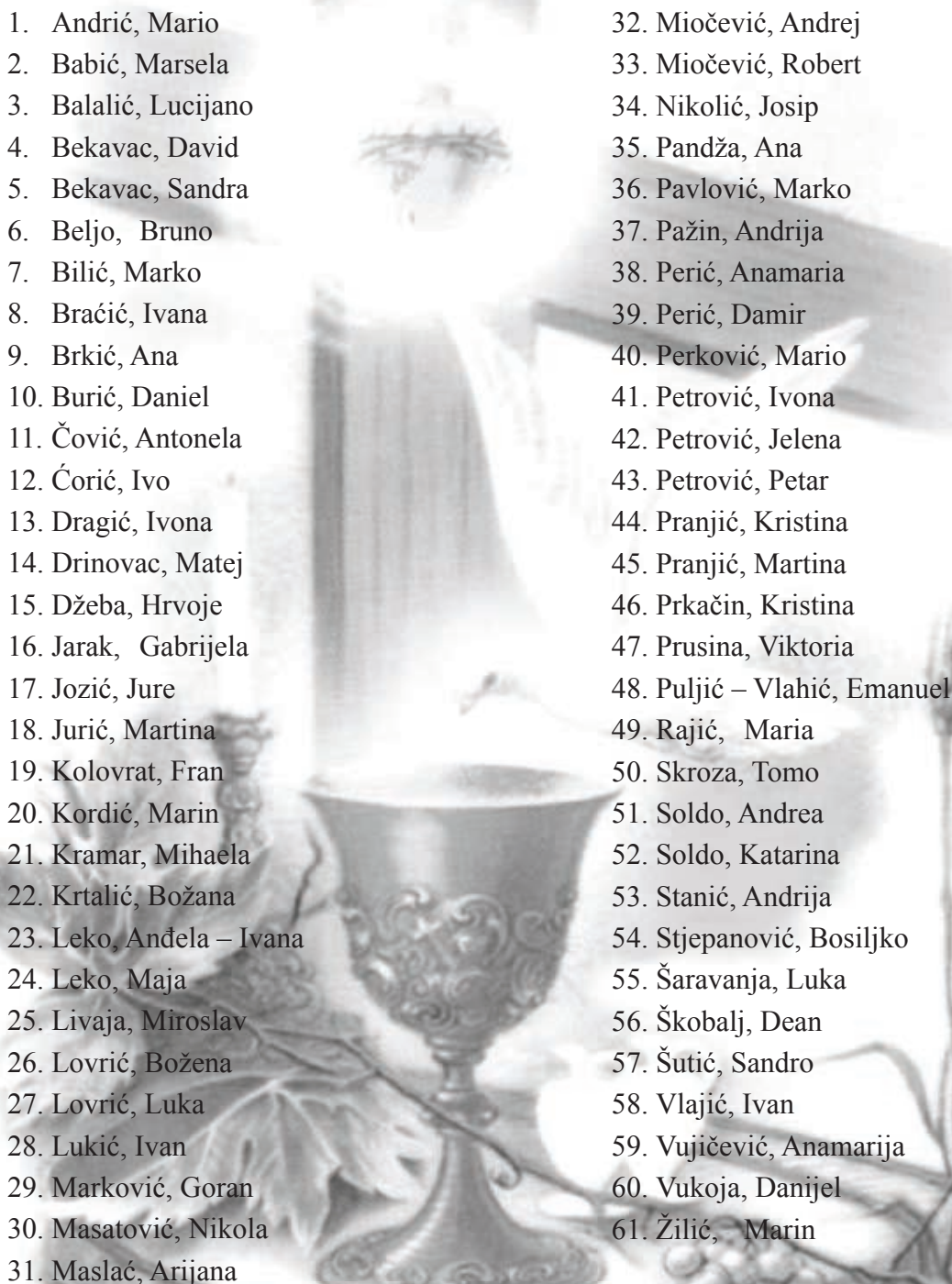
*Simona Spajić*

## Iz Knjige prvopričesnika naše župe za 2010. godinu (2. svibnja)



- |                        |                         |
|------------------------|-------------------------|
| 1. Andačić, Oliver     | 20. Pavlović, Petra     |
| 2. Anđelić, Monika     | 21. Pavlović, Tea       |
| 3. Bošković, Jakov     | 22. Perić, Danijel      |
| 4. Bošković, Stjepan   | 23. Perić, Matea        |
| 5. Bukvić, Ana Marija  | 24. Primorac, Marko     |
| 6. Đopa, Andrea        | 25. Prkačin, Petar      |
| 7. Ištuk, Robert       | 26. Prusina, Kristina   |
| 8. Jurić, Filip        | 27. Puljić, Josip       |
| 9. Jurić, Matea        | 28. Puljić, Nikolina    |
| 10. Karlović, Valerija | 29. Rotim, Antonia      |
| 11. Krešo, Ana         | 30. Soldo, Duje         |
| 12. Krtalić, Zoran     | 31. Stjepanović, Marija |
| 13. Kulaš, Pero        | 32. Stojanović, Lorena  |
| 14. Leko, Lovro        | 33. Stojanović, Martina |
| 15. Markić, Gabrijela  | 34. Vrebac, Ivan        |
| 16. Palac, Ivan        | 35. Vrebac, Željko      |
| 17. Paškalj, Antonio   | 36. Zeljko, Slaven      |
| 18. Pavlović, Ivana    | 37. Zlomislić, Mateo    |
| 19. Pavlović, Luka     | 38. Živković, Dijana    |

## Iz Matice krizmanih naše župe za 2010. godinu (20. lipnja)

- 
1. Andrić, Mario
  2. Babić, Marsela
  3. Balalić, Lucijano
  4. Bekavac, David
  5. Bekavac, Sandra
  6. Beljo, Bruno
  7. Bilić, Marko
  8. Bračić, Ivana
  9. Brkić, Ana
  10. Burić, Daniel
  11. Čović, Antonela
  12. Ćorić, Ivo
  13. Dragić, Ivona
  14. Drinovac, Matej
  15. Džeba, Hrvoje
  16. Jarak, Gabrijela
  17. Jozić, Jure
  18. Jurić, Martina
  19. Kolovrat, Fran
  20. Kordić, Marin
  21. Kramar, Mihaela
  22. Krtalić, Božana
  23. Leko, Anđela – Ivana
  24. Leko, Maja
  25. Livaja, Miroslav
  26. Lovrić, Božena
  27. Lovrić, Luka
  28. Lukić, Ivan
  29. Marković, Goran
  30. Masatović, Nikola
  31. Maslač, Arijana
  32. Miočević, Andrej
  33. Miočević, Robert
  34. Nikolić, Josip
  35. Pandža, Ana
  36. Pavlović, Marko
  37. Pažin, Andrija
  38. Perić, Anamaria
  39. Perić, Damir
  40. Perković, Mario
  41. Petrović, Ivona
  42. Petrović, Jelena
  43. Petrović, Petar
  44. Pranjić, Kristina
  45. Pranjić, Martina
  46. Prkačin, Kristina
  47. Prusina, Viktorija
  48. Puljić – Vlahić, Emanuel
  49. Rajić, Maria
  50. Skroza, Tomo
  51. Soldo, Andrea
  52. Soldo, Katarina
  53. Stanić, Andrija
  54. Stjepanović, Bosiljko
  55. Šaravanja, Luka
  56. Škobalj, Dean
  57. Šutić, Sandro
  58. Vlajić, Ivan
  59. Vujičević, Anamarija
  60. Vukoja, Danijel
  61. Žilić, Marin

## Iz Matice krštenih naše župe za 2010. godinu

26./2009. **Marko Mlikota**, sin Romea Mlikote i Anđe Mlikote r. Dedić, rođen 28. listopada 2009., kršten 27. prosinca 2009., kum Ilija Petrović;

1./2010. **Mia Blažević**, kći Marija Blaževića i Marijane Blažević r. Puljić, rođena 31. listopada 2009., krštena 10. siječnja 2010., kuma Marina Milorad;

2./2010. **Nika Maslač**, kći Gorana Maslaća i Adriane Maslač r. Bošnjak, rođena 10. studenog 2009., krštena 10. siječnja 2010., kuma Marija Bošnjak;

3./2010. **Lana-Marija Duspara**, kći Marija Duspare i Magdalene Duspara r. Proleta, rođena 14. studenog 2009., krštena 24. siječnja 2010., kuma Karolina Bjeliš;

4./2010. **Lorena Puljić**, kći Grge Puljića i Renate Puljić r. Rotim, rođena 19. ožujka 2010., krštena 2. svibnja 2010., kuma Mirjana Šimović;

5./2010. **Petra Bošković**, kći Milenka Boškovića i Mire Bošković r. Puljić, rođena 30. ožujka 2010., krštena 16. svibnja 2010., kuma Helena Šunjić;

6./2010. **Jakov Soldo**, sin Šćepe Solde i Božinke Soldo r. Kajić, rođen 22. ožujka 2010., kršten 30. svibnja 2010., kum Stanko Puljić;

7./2010. **Gabriela Križanović**, kći Marija Križanovića i Snježane Križanović r. Arapović, rođena 1. travnja 2010., krštena 6. lipnja 2010., kuma Ivana Kraljević;

8./2010. **Matko Perić**, sin Marka Perića i Ane Perić r. Trogrlić, rođen 25. travnja 2010., kršten 6. lipnja 2010., kum Stjepan Barišić;

9./2010. **Lorena Buntić**, kći Darke Buntića i Gordane Buntić r. Raić, rođena 21. travnja 2010., krštena 20. lipnja 2010., kuma Ivana Bešker;

10./2010. **Sara Soldo**, kći Tomislava Solde i Branke Soldo r. Rogić, rođena 2. svibnja 2010., krštena 20. lipnja 2010., kuma Ruža Pavković;

11./2010. **Josip Zekić**, sin Mije Zekića i Marije Zekić r. Glamuzina, rođen 19. svibnja 2010., kršten 4. srpnja 2010., kum Mario Glamuzina;

12./2010. **Lucija Bekavac**, kći Tonće Bekavca i Marije Bekavac r. Jukić, rođena 11. svibnja 2010., krštena 18. srpnja 2010., kuma Danijela Drljo;

13./2010. **Magdalena Kalem**, kći Mladana Kalema i Radice Kalem r. Bevanda, rođena 29. svibnja 2010., krštena 18. srpnja 2010., kuma Antonija Zeljko;

14./2010. **Josip Kalem**, sin Mladana Kalema i Radice Kalem r. Bevanda, rođen 29. svibnja 2010., kršten 18. srpnja 2010., kum Marijofil Božić;

15./2010. **Ivano Talanga**, sin Pere Talange i Gordane Talanga r. Blažević, rođen 6. lipnja 2010., kršten 18. srpnja 2010., kum Damir Livaja;

16./2010. **Petra Stanić**, kći Davora Stanića i Jelke Lukačić Stanić, rođena 8. ožujka 2010., krštena 24. srpnja 2010., kuma Ivana Lulić;

17./2010. **Dora Bitunjac**, kći Emila Bitunjca i Vesne Kelava-Bitunjac, rođena 15. lipnja 2010., krštena 8. kolovoza 2010., kuma Ivanka Petrović;

18./2010. **Luka Maslač**, sin Jadranka Maslaća i Ane Maslač r. Dramac, rođena 28. svibnja 2010., krštena 22. kolovoza 2010., kum Dario Maslač;

19./2010. **Ante Drljo**, sin Ranka Drlje i Ivane Drljo r. Antunović, rođen 3. srpnja 2010., kršten 22. kolovoza 2010., kum Danijel Vujičević;

20./2010. **Vilim Zeko**, sin Marinka Zeke i Ivane Zeko r. Božić, rođen 14. kolovoza 2010., kršten 26. rujna 2010., kum Zoran Križanac;

21./2010. **Marija Prkačin**, kći Jozе Prkačina i Ane Prkačin r. Vasilj, rođena 27. kolovoza 2010., krštena 17. listopada 2010., kuma Nada Prkačin;

22./2010. **Mihael Jurić**, sin Jure Jurića i Josipe Jurić r. beljo, rođen 10. kolovoza 2010., kršten 24. listopada 2010., kum Ivan Topić;

23./2010. **Petra Gašić**, kći Dražena Gašića i Marijane Gašić r. Raguž, rođena 22. kolovoza 2010., krštena 24. listopada 2010., kuma Ilijana Kalinić;

24./2010. **Lovro Tokić**, sin Jerka Tokića i Marije Tokić r. Petričušić, rođen 16. rujna 2010., kršten 31. listopada 2010., kum Ivan Leventić;



## Iz Matice vjenčanih naše župe za 2010. godinu

16/2009. **Mario Đopa i Mara Perić** – vjenčani 27. prosinca 2009.;

1/2010. **Goran Petrović i Sonja Tomić** – vjenčani 5. lipnja 2010.;

2/2010. **Slaven Pandža i Adriana Kulaš** – vjenčani 26. lipnja 2010.;

3/2010. **Dario Babić i Daria Tolj** – vjenčani 2. srpnja 2010.;

4/2010. **Dragan Grbavac i Valerija Bošković** – vjenčani 17. srpnja 2010.;

5/2010. **Dinko Šilić i Ankica Gašić** – vjenčani 31. srpnja 2010.;

6/2010. **Davor Zeko i Valentina Biloš** – vjenčani 20. kolovoza 2010.;

7/2010. **Marko Vidović i Ana Barišić** – vjenčani 11. rujna 2010.;

8/2010. **Marin Kalinić i Matea Vidačković** – vjenčani 18. rujna 2010.;

9/2010. **Željko Zlomislić i Danijela Mikulić** – vjenčani 9. listopada 2010.;

## **Iz Matice umrlih naše župe za 2010. godinu**



**23/2009. Stojan (Stojko) Zlomislić  
20. prosinca**



**24/2009. Katica Zlomislić  
27. prosinca**



**1/2010. Iva Cvitanović  
8. siječnja**



**2/2010. Vladimir Jakovljević  
26. veljače**



**3/2010. Stjepan Slišković  
30. ožujka**



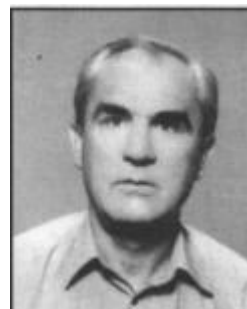
**4/2010. Milenko Mikulić  
18. travnja**



**5/2010. Mara Glavina  
30. travnja**



**6/2010. Ivan Šimunović  
6. svibnja**



**7/2010. Nikola Blažević  
21. svibnja**

## ***POČIVALI U MIRU BOŽJEM!***



**8/2010. Ante Pranjić  
30. svibnja**



**9/2010. Pero Mandarić  
2. lipnja**



**10/2010. Ana (Stana) Puljić  
29. lipnja**



**11/2010. Mara Ćorić  
3. kolovoza**



**12/2010. Zdravko Petrović  
9. kolovoza**



**13/2010. Jure Mihalj  
21. rujna**



**14/2010. Slavka Jurković  
10. listopada**



**15/2010. Rafaelo Jurković  
10. listopada**



**16/2010. Božo Babić  
24. listopada**



**Uređuje se naše najveće groblje Lakševine**

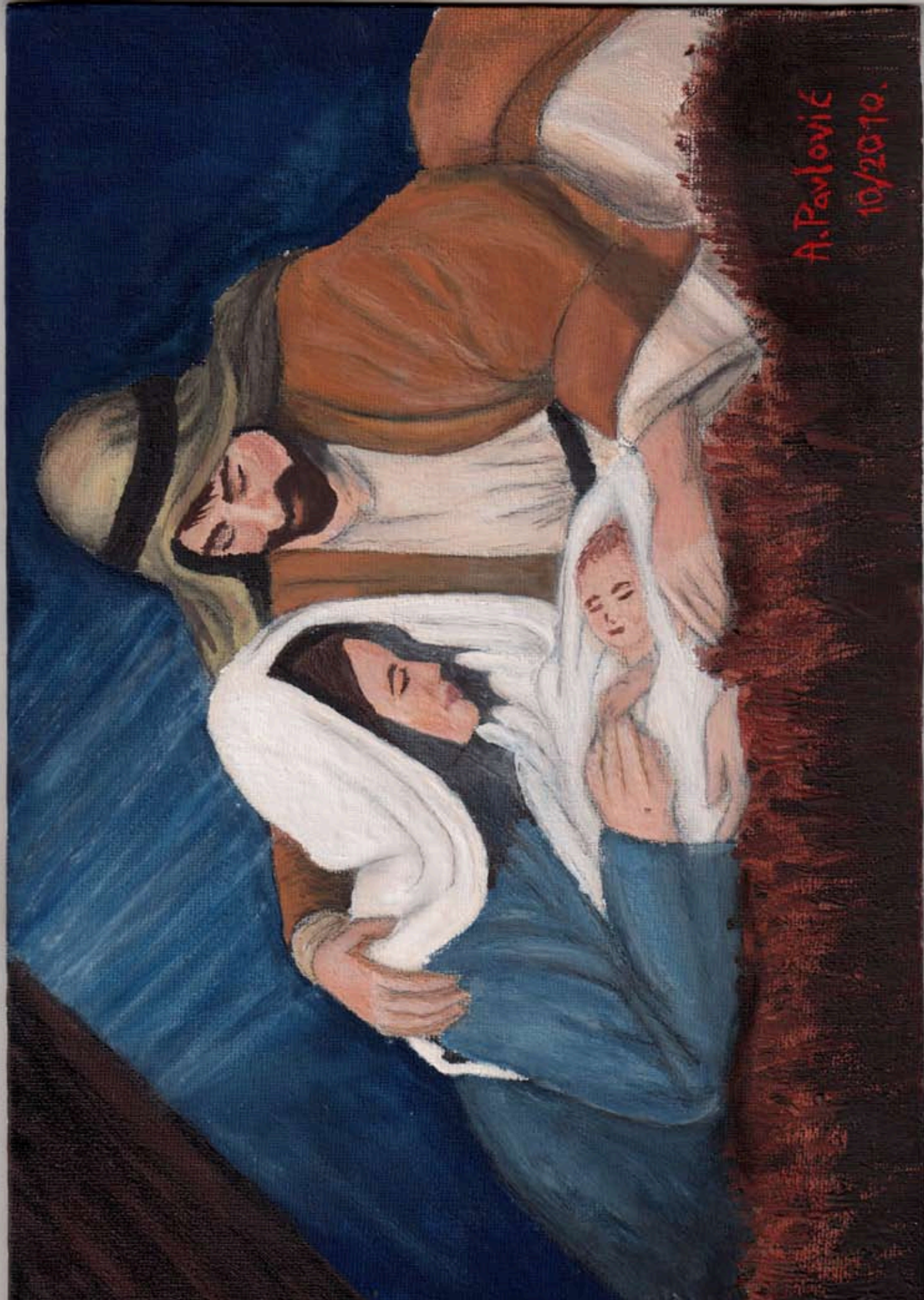


**Idejni projekt kapelice u groblju Ortiješ**

# "Srijedom na Buni"

(godišnji radni kalendar HKM-a za 2010/2011 godinu)

listopad	studeni	prosinac	siječanj	veljača	ožujak	travanj	svibanj
20h I. Skupština HKM-a 06.10.2010	20h Molitveni susret: Kariativna sekcija 03.11.2010	20h Molitveni susret: Liturgijska sekcija 01.12.2010	20h Nema planiranih susreta 05.01.2011	20h Molitveni susret: Animatorska sekcija 02.02.2011	20h Molitveni susret: Športska sekcija 02.03.2011	20h Molitveni susret: Medijska sekcija 06.04.2011	20h Molitveni susret: Dramska sekcija 04.05.2011
20h Animatorska i Športska sekcija 13.10.2010	20h Medijska i Dramska sekcija 10.11.2010	20h Kariativna i Liturgijska sekcija 08.12.2010	20h Dramska i Športska sekcija 12.01.2011	20h Nema planiranih susreta 09.02.2011	20h Medijska i Animatorska sekcija 09.03.2011	20h Kariativna i Liturgijska sekcija 13.04.2011	Sekcije po potrebi 11.05.2011
20h Gostujući predavač 20.10.2010	20h Gostujući predavač 17.11.2010	20h HKM - priprema za Božić 15.12.2010	20h Gostujući predavač 19.01.2011	20h Gostujući predavač 16.02.2011	20h Gostujući predavač 16.03.2011	Nema planiranih susreta 20.04.2011	Gostujući predavač 18.05.2011
20h Liturgijska sekcija: kateheza ili film 27.10.2010	20h Animatorska sekcija: kateheza ili film 24.11.2010	20h Susret po potrebi 22.12.2010	20h Medijska sekcija: kateheza ili film 26.01.2011	20h Kariativna sekcija: kateheza ili film 23.02.2011	20h Dramska sekcija: kateheza ili film 23.03.2011	Nema planiranih susreta 27.04.2011	Sportska sekcija: kateheza ili film 25.05.2011
					Slobodna tema po izboru 30.03.2011		



A. Pavlovic  
10/2010.